

Stiftelsesklagenemnda

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse i sak 2017/0296

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse av klage av 28. april 2017 fra stiftelsen Romanifolkets/taternes kulturfond og tre avsatte styremedlemmer over Stiftelsestilsynets vedtak av 10. april 2017.

Saken gjelder vedtak om å avsette Holger Gustavsen, Trond Rehn og Lennart Karlsen som medlemmer av stiftelsens styre. Stiftelsestilsynets vedtak er begrunnet med at disse styremedlemmene vesentlig har tilsidesatt sine plikter ved brudd på stiftelsesloven §§ 30 og 37. Det dreier seg om handlinger/unnlater i tilknytning til utbetaling av honorarer og godtgjørelser i perioden fra 2013 til 2015, oppfølging av stiftelsens utdelinger i samme periode og saksbehandlingen i forbindelse med opprettelsen av Romanifolkets/taternes senter. Stiftelsestilsynet har lagt til grunn at Romanifolkets/taternes senter innebar en omdanning etter stiftelsesloven §§ 45 og 46 som stiftelsen skulle søkt om offentlig godkjenning av.

Spørsmålet i klagesaken er om vilkårene i stiftelsesloven § 29 annet ledd er til stede slik at vedtaket om å avsette Holger Gustavsen, Trond Rehn og Lennart Karlsen som styremedlemmer i stiftelsen skal opprettholdes.

1. Stiftelsesklagenemndas kompetanse og sammensetning

Stiftelsesklagenemndas kompetanse er fastsatt i lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser (stiftelsesloven) § 7a. Etter bestemmelsen avgjør Stiftelsesklagenemnda klager på enkeltvedtak fattet av Stiftelsestilsynet i medhold av stiftelsesloven, dekningsloven, arveloven og samvirkeoven, med mindre noe annet følger av særskilt lovbestemmelse.

Stiftelsesklagenemnda har full prøvelsesadgang, jf. lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 34. Klagen er rettidig fremsatt og vilkårene for å behandle klagen er til stede. Det vises til Stiftelsesklagenemndas nærmere vurdering under punkt 7.1 nedenfor.

Ved Stiftelsesklagenemndas behandling og avgjørelse av klagen deltok leder Hanne Ombudstvedt og medlemmene Caroline D. Ditlev-Simonsen og Henning Sollid.

Postadresse

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Tlf.: 55 19 30 00

E-post: post@knse.no

2. Sakens bakgrunn i hovedtrekk

2.1. Om stiftelsen og styret

Romanifolkets/taternes kulturfond ble opprettet ved Stortingets budsjettvedtak 18. juni 2004 som en kollektiv kompensasjon for språklige og kulturelle tap og forsakelser som tidligere tiders fornorskningpolitikk har påført romanifolket/taternerne.

I Innst. S. nr. 250 (2003-2004) kapittel 7.8 post 90 fremgår det at Regjeringen la vekt på å finne en løsning som kunne fremstå som en tilfredsstillende kollektiv oppreisning for de overgrep som romanifolket/taternerne er blitt utsatt for. Regjeringen foreslo derfor at det burde opprettes et fond for romanifolket på 75 millioner kroner. En slik opprettelse ville være i tråd med St. meld. nr. 15 (2000-2001) *Nasjonale minoriteter i Norge – Om statleg politikk overfor jødar, kvener, rom, romanifolket og skogfinnar*. Det var også i overensstemmelse med art. 15 i Europarådets rammekonvensjon, hvor det er slått fast at myndighetene skal skape de forutsetninger som er nødvendig for at personer som tilhører nasjonale minoriteter sikres effektiv deltakelse i det kulturelle, sosiale og økonomiske liv og i offentlige anliggende.

Regjeringen foreslo at den årlige avkastningen fra fondet skulle disponeres i etterfølgende budsjettår til tiltak og aktiviteter som fremmer bevaring og utvikling av romanifolkets/taternes kultur, språk og historie. Fra Innst. S. nr. 250 (2003-2004), punkt 7.8.1, post 90 gjengis:

«til drift av et sekretariat/rådgivningssenter som kan tilby juridisk og annen bistand til tatere som trenger det og til eventuelt annet arbeid/prosjekter i regi av romanifolket selv».

Regjeringen foreslo videre at fondet skulle «administreres» av en nyetablert stiftelse hvor romanifolkets organisasjoner skulle være representert. Vedtektene for stiftelsen skulle utarbeides av Kommunal- og regionaldepartementet i samarbeid med romanifolkets organisasjoner. Komitéens flertall sluttet seg til Regjeringens forslag om å bevilge 75 millioner kroner og dette ble Stortingets beslutning.

Stiftelsen Romanifolkets/taternes kulturfond, org.nr. 992 140 127, (heretter «stiftelsen»), ble i tråd med dette opprettet av Arbeids- og inkluderingsdepartement 12. oktober 2007. Oppretteransvaret ivaretas av det departement som til enhver tid har ansvar for saker som gjelder nasjonale minoriteter. Dette ligger nå hos Kommunal- og moderniseringsdepartementet (heretter «KMD»).

Stiftelsens opprettelsesdokument ble undertegnet av Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Foreningen Roma, Landsorganisasjonen for Romanifolket og Taternes Landsforening.

Av stiftelsesgrunnlaget punkt a) fremgår det at formålet med stiftelsen er å:

«forvalte den årlige avkastningen av Romanifolkets/taternes kulturfond til tiltak og aktiviteter som fremmer bevaring og utvikling av romanifolkets/taternes kultur, språk og historie. Romanifolkets/taternes kulturfond er opprettet ved Stortingets budsjettvedtak 18. juni 2004 som en kollektiv kompensasjon for språklige og kulturelle tap og forsakelser tidligere tiders fornorskningsspolitikk har påført romanifolket/taterne.»

I tråd med dette er stiftelsens formål angitt på følgende måte i stiftelsens vedtekter § 3:

«Stiftelsens styre skal forvalte avkastningen av Romanifolkets/taternes kulturfond på en slik måte at fondet bidrar til tiltak og aktiviteter som fremmer bevaring og utvikling av romanifolkets/taternes kultur, språk og historie.

Stiftelsens midler skal ikke brukes til individuelle erstatninger.»

I vedtektene § 5 «Virksomhet» fremgår det videre:

«Stiftelsen er ikke å regne som en næringsdrivende stiftelse. Stiftelsen kan samarbeide med institusjoner og organisasjoner med lignende formål som stiftelsen. Et samarbeid må vedtas med 2/3 flertall i stiftelsens styre, og gir ikke rett til å oppnevne styremedlemmer.»

I forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2014 ble fondsavsetningen på 75 millioner kroner strøket og erstattet av en årlig bevilgning som for 2015 var 5,2 millioner kroner. Stiftelsen har hvert år delt ut ca. én million kroner til prosjekter som har søkt støtte.

I revidert nasjonalbudsjett av 21. juni 2017 ble det besluttet at ordningen med at stiftelsen navngis som mottaker av midler over statsbudsjettet, skulle opphøre.

Det følger av stiftelsens vedtekter § 7 at stiftelsens styre skal bestå av fire til åtte styremedlemmer valgt av de av romanifolkets/taternes organisasjoner som er gitt rett til å velge styremedlemmer. De sentrale kriteriene for å gis status som oppnevnerorganisasjon er at organisasjonen må være demokratisk oppbygd, må slutte seg til stiftelsens formål, må ha basis i og blant romanifolket/taterne i Norge, samt må kunne fremlegge revisorbekreftelse på minst 100 betalende medlemmer. I tillegg skal KMD oppnevne ett styremedlem, som fra 2014 ble gitt stemmerett på lik linje med de øvrige styremedlemmene. Forut for dette hadde styremedlemmer oppnevnt av KMD kun møte- og talerett. Departementet har også status som observatør i stiftelsen, og siden opprettelsen har observatører deltatt på nesten alle styremøter.

Stiftelsen har hatt et arbeidsutvalg (heretter "AU"), som var et saksforberedende utvalg i stiftelsen. Oppgavene var blant annet å gjennomgå og vurdere søknader om utdelinger, samt utrede og innstille saker for styret. Frem til november 2014 bestod AU av styreleder, nestleder

og en representant for den/de oppnevnerorganisasjonene som ikke hadde styreleder eller nestleder. Fra november 2014 bestod AU av styreleder, nestleder og en fra administrasjonen. Høsten 2015 vedtok styret å avvikle AU. Bakgrunnen skal ha vært at styret ble mindre og at det derfor ikke lenger var behov for AU som et bindeledd mellom administrasjonen og styret.

2.2. Romanifolkets/taternes senter

Initiativet til opprettelse av et kompetansesenter for romanifolket/taterne ble tatt før stiftelsen ble opprettet. Det hadde i folkegruppen lenge vært et ønske om et slikt senter, og allerede i 1997 var det møte mellom flere av folkegruppens organisasjoner og blant annet Kommunaldepartementet, Justisdepartementet og Utenriksdepartementet, hvor dette var tema.

Som nevnt over, fremgikk det av Regjeringens forslag overfor Stortinget i Innst. S. nr. 250 (2003-2004), at midlene som ble gitt romanifolkets/taternes kulturfond blant annet skulle gå:

«til drift av et sekretariat/rådgivningssenter som kan tilby juridisk og annen bistand til taterne som trenger det og til eventuelt annet arbeid/prosjekter i regi av romanifolket selv».

Stortinget sluttet seg til denne formuleringen.

Stiftelsen tok høsten 2013, i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2014, kontakt med stortingsgruppene for å sette opprettelsen av et eget kompetansesenter på den politiske dagsorden. I Innst. 16 S (2013-2014) kap. 3.3.10.1 (kap. 567 «*Nasjonale minoriteter*»), Post 71 Romanifolkets/taternes kulturfond), heter det:

«Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, viser til at flere av landets minoriteter har fått eget kultursenter for å bevare og videreutvikle kultur og språk, noe romanifolket/taterne ennå ikke har fått. Flertallet ber derfor om at departementet tar initiativ til samtaler med romanifolket/taternes organisasjoner for om mulig å legge til rette for at det kan opprettes kultur- og kompetansesenter for denne minoritetsgruppen.»

I mars 2014 avholdt AU i stiftelsen møte og traff vedtak om å innstille på at stiftelsen skulle være formell initiativtaker til et kompetansesenter. Folkegruppens organisasjoner skulle medvirke i dannelsen gjennom å være medlemmer og ved å ha rett til å være representert i styret i kompetansesenteret.

På styremøte i stiftelsen 21. - 23. mars 2014 vedtok et samlet styre å etablere et eget kompetansesenter for romanifolket/taterne benevnt Romanifolkets/taternes senter (heretter «RT-senteret»). Det ble samtidig vedtatt å tilby senteret økonomisk støtte på 5 875 000 kroner for perioden 2014 og 2015.

Stiftelsen tok initiativ overfor foreningene til romanifolket/taterne for å etablere et felles senter sammen med stiftelsen, og følgende organisasjoner møtte på stiftelsesmøtet til RT-senteret 23. mars 2014:

- Landsorganisasjonen for romanifolket (heretter «LOR»), ved Trond Rehn,
- Taternes landsforening (heretter «TL»), ved Lennart Karlsen,
- Riksforbundet for Romanifolket, ved Jim Karlsen,
- Foreningen for Romanifolkets kystkultur, ved Michael Fagerland og
- stiftelsen, ved Holger Gustavsen.

Ovennevnte representanter var oppnevnt fra organisasjonene til å møte og ble valgt inn som styremedlemmer i senteret. Holger Gustavsen ble valgt til styreleder og kontaktperson.

Trond Rehn ble på styremøte 22. mai 2014 erstattet som styremedlem av Lisbeth N. Øverland, da det hadde oppstått misforståelse omkring hvem som var oppnevnt som representant av LOR.

RT-senteret ble opprettet som en selveiende forening som ble registrert i Enhetsregisteret 28. mars 2014.

RT-senterets formål fremgår av vedtektene § 3:

«Formålet er å fremme forståelse og innsikt i de utfordringer som Romanifolket/taterne har, og være et kompetansesenter for romanifolket/taterne gjennom å tilby analyser og forslag til hvordan man kan styrke romanifolkets/taternes språk og kultur samt næringsdeltakelse, herunder bistå med:

- *Juridisk ekspertise*
- *Gjelds- og finansiell rådgivning*
- *Næringsdeltaking*
- *Språk og kultur*
- *Prosjektutvikling*

I tillegg skal kompetansesenteret arbeide for større samfunnsmessig forståelse for de særegne utfordringene som Romanifolket/taterne møter i samfunnet.»

I styremøte i RT-senteret 24. april 2014 ble det vedtatt at styremedlemmene skulle honoreres årlig med 20 000 kroner og styreleder med 50 000 kroner.

Kort tid etter etableringen av RT-senteret inngikk stiftelsen en samarbeidsavtale med foreningen og en avtale om virksomhetsoverdragelse. Begge avtalene ble signert 25. april 2014.

Tidspunktet for virksomhetsoverdragelsen ble satt til 1. juli 2014.

Avtalen om virksomhetsoverdragelse gjaldt overdragelse av veilednings- og rådgivningsvirksomheten ved stiftelsen, samt administrative støttefunksjoner. I avtalen fremgår det at hensikten:

«er å styrke forutsetningene for god og langsiktig forvaltning av virksomhetene gjennom en samordning i Romanifolkets/taternes senter. En overføring av veilednings- og rådgivertjenestene innebærer at man kan få et bredspektret og integrert rådgivningstilbud med muligheter for å få et sterkt og samlet fagmiljø.»

Samarbeidsavtalen omfattet blant annet avtale om økonomisk støtte i forbindelse med etableringen og driften av RT-senteret, og regulering av de tjenestene som skulle ytes mellom partene. Den regulerte også hvilke stillingshjemler som inngikk i virksomhetsoverdragelsen og/eller var forutsatt besatt i budsjettføringene som lå til grunn for stiftelsens støtte til foreningen.

Mens *stiftelsen* behandler søknader og utdeler penger til eksterne prosjekter, bistår *RT-senteret* privatpersoner og organisasjoner i søknads- og gjennomføringsprosessen. RT-senteret har ytt bistand både ved søknader til stiftelsen og til øvrige instanser, eksempelvis kulturråd, kommuner og fylkeskommuner. RT-senteret har videre bistått og veiledet tidligere barnehjemsbarn i forbindelse med søking om erstatning og rettsvederlag fra staten. Senteret har til dette ansatt jusstudenter, økonomistudenter og en fagkoordinator som bistår i det praktiske arbeidet rundt søknadsprosessen. I tillegg har senteret engasjert advokater som bistår på timebasis med juridiske utredninger og rådgivning i spørsmål som er viktige for romanifolket/taterne. RT-senteret har også bistått privatpersoner med utarbeidelse av finansiell status/situasjonsbeskrivelse, kontakt med banker, inkassobyrå, offentlige og private kreditorer og utarbeidelse av utkast til gjeldsordning, gjeldsstrukturering samt kontakt med NAV og andre myndigheter.

RT-senteret har videre hatt et språkprosjekt siden 2014, som skal legge grunnlaget for et eget språksenter for norsk romani.

2.3. Stiftelsestilsynets tilsyn med stiftelsen

Stiftelsen ble 17. mars 2015 varslet om at Stiftelsestilsynet åpnet tilsyn hos stiftelsen.

Basert på innhentet og mottatt informasjon og dokumentasjon, utformet Stiftelsestilsynet en foreløpig rapport datert 4. juli 2016. Denne ble sendt til stiftelsen og til KMD for merknader.

Stiftelsestilsynet mottok innspill fra KMD 22. august 2016 og fra stiftelsen både 12. september og 11. oktober 2016.

Stiftelsestilsynet etterspurte ytterligere dokumentasjon fra stiftelsen 25. november 2016, hvilket ble mottatt 19. desember 2016. Stiftelsestilsynets endelige tilsynsrapport er datert 13. februar 2017.

Det fremgår av tilsynsrapporten at Stiftelsestilsynet primært hadde jobbet med å undersøke følgende problemstillinger:

- «1. *Stiftelsens rutiner for utbetaling av og kontroll med, honorarer og godtgjørelser*
- 2. *Utdelinger:*
 - *Styrets habilitetsvurderinger ved vedtak om ordinære utdelinger*
 - *Hvordan stiftelsen følger opp utdelingene (formålsrealisering)*
- 3. *Proessen rundt opprettelsen av foreningen Romanifolkets/taternes senter, nærmere bestemt i tre relasjoner:*
 - *Hvorvidt stiftelsens vedtekter og formål åpnet for virksomhetsoverdragelse og utdelinger til drift av foreningen og om styret har fulgt saksbehandlingsreglene for omdanning etter stiftelsesloven*
 - *Saksbehandlingen ved vedtak om etablering av og utdelinger til RT-senteret i 2014*
 - *Vedtak om utdeling til og fornying av, samarbeidsavtalen med RT-senteret i 2015».*

Konklusjonen i rapporten var at stiftelsen etter Stiftelsestilsynets vurdering hadde mangelfulle kontrollrutiner ved saksbehandlingen knyttet til utbetaling av honorarer og godtgjørelser, at stiftelsen ikke hadde overholdt reglene om habilitet ved saksbehandlingen av søknader om utdelinger fra stiftelsen, samt at stiftelsen hadde sviktet ved oppfølging av utdelingene. Stiftelsestilsynet mente også å ha avdekket forhold ved prosessen rundt opprettelsen av RT-senteret i 2014, og fornying av samarbeidsavtalen med senteret i 2015, som var kritikkverdige.

Den 14. februar 2017 sendte Stiftelsestilsynet forhåndsvarsel om avsettelse av styremedlemmene i stiftelsen Holger Fredrik Gustavsen, Trond Rehn og Lennart Karlsen. Det ble vist til forhold omtalt i tilsynsrapporten, og at Stiftelsestilsynet var av den oppfatning at disse forhold ble vurdert å oppfylle vilkårene for styreavsettelse etter stiftelsesloven § 29 annet ledd.

Ved brev av 14. mars 2017 mottok Stiftelsestilsynet styrets merknader til forhåndsvarselet og tilsynsrapporten.

Holger Gustavsen hadde i styremøte i oktober 2015 gitt melding om at han ikke ville stille til gjenvalg i 2017. Dette orienterte stiftelsen Stiftelsestilsynet om i styrets merknader til forhåndsvarselet av 14. mars 2017. Det ble der samtidig opplyst at styreperioden for Trond Rehn og Lennart Karlsen ville gå ut senest 1. juni 2017, og at nyvalg av styremedlemmer i stiftelsen skulle skje på årsmøtene i oppretterorganisasjonene TL og LOR den 25. og 26. mars 2017.

Den 18. mars 2017 mottok Stiftelsestilsynet e-post fra Trond Rehn hvor han opplyste at han ville fratre sitt styreverv.

Stiftelsestilsynet fattet vedtak om avsettelse av Holger Fredrik Gustavsen, Trond Rehn og Lennart Karlsen 10. april 2017. Vedtaket ble ikke iverksatt før 1. juni 2017. Stiftelsestilsynet besluttet 11. mai 2017 utsatt iverksettelse av vedtaket ettersom nytt styre i stiftelsen skulle tiltre 1. juni 2017. De avsatte styremedlemmenes funksjonstid utløp 1. juni 2017. Det var på det rene at ingen av de avsatte styremedlemmene stilte til gjenvalg.

Stiftelsestilsynet har vurdert klagen, men har ikke funnet grunnlag for å omgjøre vedtaket. Saken ble oversendt Stiftelsesklagenemnda i brev av 12. juli 2017. Ytterligere dokumenter i saken ble oversendt nemnda 2. oktober 2017 og 13. august 2018.

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse bygger på de saksdokumentene som nemnda har mottatt innen behandlingen av klagen.

2.4 Etterfølgende forhold

På bakgrunn av kritikken i Stiftelsestilsynets tilsynsrapport engasjerte stiftelsen og RT-senteret Ernst & Young AS for å vurdere ulike regnskapsmessige og organisasjonsmessige forhold ved stiftelsen, og også for å bistå med å implementere ny regnskapsstandard for ideelle organisasjoner fra og med regnskapsåret 2016. Et særlig tema for oppdraget var å vurdere omorganiseringen av virksomheten i stiftelsen med innføringen av skillet mellom stiftelsen og RT-senteret. Notat fra Ernst & Young er datert 15. juni 2017.

Den 6. desember 2017 ble det åpnet konkurs i RT-senteret og 19. januar 2018 ble det åpnet konkurs i stiftelsen. I e-post av 12. mars 2018 til Stiftelsesklagenemnda opplyste bostyrer at konkursboet ikke ville opprettholde klagen, men at boets beslutning var begrenset til boet.

I brev av 11. april 2018 fra Stiftelsesklagenemnda til stiftelsen og bostyrer, varslet nemnda om mulig avvisning av klagen på grunn av manglende rettslig klageinteresse for stiftelsen. I e-post av 27. april 2018 svarte styreleder Terje Karlsen på Stiftelsesklagenemndas brev. Karlsen fremholdt at stiftelsen ikke hadde noen interesse i å opprettholde klagen av 28. april 2018, men at kreditorene i konkursboet og de avsatte styremedlemmene kunne ha slik interesse.

I brev datert 27. april 2018 besvarte bostyrer samme brev. Fra bostyrers brev gjengis:

«Boet kan ikke se at klagesakene gjelder tvistegjenstander som inngår i bomassen, selv om en eventuell omgjøring til gunst for stiftelsen vil kunne danne grunnlag for et avledet krav om sakskostnader.»

Og videre:

«Ettersom klagesakene ikke dreier seg om formuesgoder som inngår i boets beslag, er det dermed bostyrers oppfatning at klagesakene i utgangspunktet verserer videre upåvirket av konkursen.»

3. Rettslig grunnlag for vedtaket

Stiftelsestilsynets vedtak av 10. april 2017 er begrunnet med at vilkårene for å avsette styremedlemmene etter stiftelsesloven § 29 annet ledd første alternativ er oppfylt. Etter bestemmelsen er Stiftelsestilsynet gitt myndighet til å avsette styremedlemmer når følgende nærmere vilkår er oppfylt:

«Stiftelsestilsynet kan avsette styremedlem som vesentlig tilsidesetter sine plikter ved utøvelse av vervet, som klart viser seg uegnet, eller som ikke fyller lovens krav til å være styremedlem, jf. § 27. Blir vedtaket bragt inn for domstolen, kan de prøve alle sider av saken.»

4. Stiftelsestilsynets vedtak

Vedtaket av 10. april 2017 lyder:

«1. Holger Gustavsen avsettes som styreleder i Stiftelsen romanifolkets/taternes kulturfond, org. nr. 992 140 127

2. Trond Rehn avsettes som styremedlem i Stiftelsen romanifolkets/taternes kulturfond, org. nr. 992 140 127

3. Lennart Karlsen avsettes som styremedlem i Stiftelsen romanifolkets/taternes kulturfond, org. nr. 992 140 127».

Stiftelsestilsynet viser i vedtaket til tilsynsrapporten datert 13. februar 2017 om mangelfull internkontroll ved utbetaling av honorarer og godtgjørelser, samt svikt ved saksbehandlingen av søknader om utdelinger fra stiftelsen og svikt ved stiftelsens oppfølging av utdelingene. Det fremgår av vedtaket at Stiftelsestilsynet mener at avtalen om virksomhetsoverdragelse til RT-senteret i realiteten innebar en omdanning, og at styret skulle fulgt omdanningsreglene i stiftelsesloven. I tillegg mener Stiftelsestilsynet at styrets saksbehandling knyttet til RT-senteret ikke har vært forsvarlig, hverken ved opprettelsen i 2014 eller ved prosessen rundt fornying av samarbeidsavtalen i 2015.

Stiftelsestilsynet vurderer saken slik at det er grunnlag for å reise kritikk mot en rekke av de disposisjoner som de aktuelle styremedlemmene har vært ansvarlige for tilbake til 2013, og viser til at *Holger Gustavsen* har vært styreleder, nestleder, styremedlem og AU-medlem siden oppstarten i 2007, med unntak av perioden fra 25. mai 2014 til 1. oktober 2014. Stiftelsestilsynet legger derfor til grunn at han har hatt et «*spesielt ansvar for forvaltningen av stiftelsen*». Det blir også vektlagt at han var del av styret som fattet vedtak om etablering av og utdeling til RT-senteret. Stiftelsestilsynet viser også til at Gustavsen ble valgt som styreleder i RT-senteret ved etableringen.

I vedtaket viser Stiftelsestilsynet videre til at *Trond Rehn* har hatt tillitsverv i stiftelsen fra 15. april 2010 til 25. mai 2014. Stiftelsestilsynet fremhever at han var med i prosessen med etablering av RT-senteret og at han ble valgt som styremedlem i RT-senteret ved etableringen. Det vises også til at han ble gjenvalgt som styremedlem i stiftelsen i september 2016.

Hva gjelder *Lennart Karlsen*, viser Stiftelsestilsynet i vedtaket til at han har hatt tillitsverv i stiftelsen fra mars 2014, og at han dermed også var del av styret i stiftelsen da det ble fattet vedtak om etablering og utdeling til RT-senteret. Også han ble valgt som styremedlem i RT-senteret ved etableringen.

I vedtaket fremheves at stiftelsen har foretatt utbetalinger det ikke har vært grunnlag for og at dette burde vært fanget opp av styret på et tidligere tidspunkt enn det ble. Stiftelsestilsynet fremholder at stiftelsen ikke har tilstrekkelig kontroll med de godtgjørelsene som utbetales og «*at det synes som at styremedlemmene ikke har hatt tilstrekkelig kunnskap om hva det vil si å attestere*».

Videre påpeker Stiftelsestilsynet habilitetsbrudd, både ved behandling av søknader om utdelinger fra stiftelsen og ved saksbehandlingen tilknyttet RT-senteret, og tilsynet legger til grunn at de aktuelle styremedlemmene ved ikke å selv ha trådt til side, eller ikke å ha vurdert egen og andres habilitet, vesentlig har tilsidesatt sine plikter som styremedlemmer.

Om opprettelsen av RT-senteret skriver Stiftelsestilsynet blant annet:

«Stiftelsestilsynets oppfatning er at stiftelsesgrunnlaget forutsatte at sekretariatet/kompetansesenteret (RT-senteret) skulle ligge i stiftelsen, og at virksomhetsoverdragelsen som opprettelsen av RT-senteret innebar, var såpass omfattende og inngripende at den reelt sett innebar en omdanning av stiftelsen.»

5. Klagers anførsler

Klager er av den oppfatning at det er lagt til grunn feil faktum for vedtaket, at rettsanvendelsen er feil og at Stiftelsestilsynet har begått saksbehandlingsfeil som kan ha virket inn på vedtakets innhold.

I klagen av 28. april 2017 er det vist til følgende dokumenter:

- Stiftelsens merknader av 14. mars 2017 til forhåndsvarsel og tilsynsrapporten,
- Stiftelsens merknader av 12. september 2016 til den foreløpige rapporten,
- Stiftelsens advokats rettslige merknader av 11. oktober 2016 til den foreløpige rapporten, og
- Stiftelsens advokats brev av 12. november 2015 til Stiftelsestilsynet og departementet.

Feil i faktum

De faktumfeilene som klager påberoper, og som er relevante for vurderingene av de spørsmål som Stiftelsesklagenemnda skal ta stilling til, er vurdert under punkt 7.

Rettsanvendelsesfeil

Klager anfører at Stiftelsestilsynet har tolket regelen om habilitet i stiftelsesloven § 37 uriktig, og at Stiftelsestilsynet har lagt en for streng vurdering til grunn hva gjelder stiftelsesloven § 30, jf. § 19. Omdanningsreglene i stiftelsesloven kan heller ikke etter klagers oppfatning komme til anvendelse i saken. Det pekes videre i klagen på at selv om man måtte legge Stiftelsestilsynets faktiske og juridiske vurderinger til grunn for de tre styremedlemmenes handlinger, er det klagers vurdering at de materielle vilkårene for styreavsettelse i stiftelsesloven § 29 annet ledd, uansett ikke er oppfylt. Da bestemmelsen oppstiller krav til at tilsidesettelsen av styreplikter må ha vært «vesentlig», kan ikke enhver formalefeil lede til at man kan fratas styrevervet. Klager anfører at det må dreie seg om forhold av kvalifisert karakter, og det foreligger etter klagers oppfatning ikke i denne saken.

Klager peker videre på at styreavsettelse er det mest inngripende maktmiddelet Stiftelsestilsynet har til disposisjon, og graden av alvorlighet som må kreves for å slå fast at et styremedlem «vesentlig» har tilsidesatt sine plikter, må være høy. Stiftelsestilsynet har etter klagers oppfatning ikke vist til hverken forvaltningspraksis eller rettspraksis som tilsier at vesentlighetskriteriet i denne saken er oppfylt og at styreavsettelse ligger innenfor rammene av det forholdsmessige og rimelige.

Klager viser videre til at det ikke er påvist forhold som tilsier at de tre styremedlemmene har utsatt stiftelsen for økonomisk tap eller fare for tap. De transaksjoner Stiftelsestilsynet har trukket frem og reagert på, har ikke vært resultat av skjulte og ulovlige tildelinger i strid med stiftelsens formål. Ingen av de tre styremedlemmene har etter klagers syn handlet i strid med stiftelsens interesser. Vedtaket om styreavsettelse må derfor etter klagers oppfatning anses ugyldig da de materielle vilkårene i stiftelsesloven § 29 annet ledd ikke er oppfylt, og fordi vedtaket uansett representerer et klart uforholdsmessig inngrep.

Klager peker videre på at det i forholdsmessighetsvurderingen må hensyntas at ingen av de avsatte styremedlemmene stilte til gjenvalg da oppretterorganisasjonene valgte nye styremedlemmer 25. og 26. mars 2017. Nye styremedlemmer ble valgt med virkning senest 1. juni 2017. Stiftelsestilsynet har i vedtaket fastsatt at nye styremedlemmer skulle være

oppnevnt innen 15. mai 2017. Virkningen av Stiftelsestilsynets vedtak om styreavsettelse gjaldt derfor et svært kort tidsrom, hvilket etter klagers oppfatning er med på å gjøre vedtaket klart uforholdsmessig.

Klager har etter dette nedlagt påstand om at Stiftelsestilsynets vedtak av 10. april 2017 må oppheves og at sakskostnader skal tilkjennes etter forvaltningsloven § 36.

Inhabilitet i Stiftelsestilsynet

Klager har i sine merknader til varsel om styreavsettelse anmodet om at Stiftelsestilsynet vurderer sin habilitet. Stiftelsen hevder at Stiftelsestilsynet ikke har gått inn i de spørsmål stiftelsen har reist, herunder at inhabilitetsinnsigelse er reist av en part. Klager skriver:

«Med tanke på de mange og vesentlige feilslutninger som er gjort i denne saken når det gjelder faktiske og rettslige forhold, og ikke minst at alle disse feilslutningene har det til felles at de er til stiftelsens ugunst, er det overveiende sannsynlig at saksbehandlerne har handlet ut fra en forutinntatthet, f.eks at de var opptatt av å ende opp med et bestemt resultat. Dette forsterkes av at saksbehandlerne objektivt sett har brutt flere straffebud, bl.a gjennom brudd på taushetsplikten etter folkeregisterloven § 13, jf. § 16, og ved å videreformidle opplysninger til sakens parter og bruke personopplysninger som ikke er relevante for Stiftelsestilsynets kompetanse.»

Klager viser videre til uttalelser i media som etter klagers oppfatning forsterker inntrykket av en forutinntatthet.

Uforsvarlig saksbehandling

Klager anfører at saksbehandlingen har vært uforsvarlig og i strid med god forvaltningsskikk i og med at motargumentene ikke er drøftet og diskutert på en betryggende måte. Dette er svært alvorlig, ettersom tilsynsrapporten fra Stiftelsestilsynet har fått store konsekvenser.

Klager viser til Borgarting lagmannsretts dom LB-2012-106951 hva gjelder de rettslige rammene for Stiftelsestilsynets virksomhet og betydningen av en forsvarlig saksbehandling. Som eksempel på dette viser klager til en uttalelse fra tilsynsrapporten, der Stiftelsestilsynet stiller spørsmål ved om stiftelsen er tjent med at vurderinger om hvordan stiftelsen skal gå frem for å sikre bevilgninger for fremtiden også bør vurderes av et nytt styre som ikke har vært involvert i forvaltningen fram til nå. Klager anfører at det er «*utidig*» av Stiftelsestilsynet å legge denne type føringer på styrets håndtering av den aktuelle saken, og at dette viser at Stiftelsestilsynet mangler respekt for de rammene som lovgiver har satt for dets virksomhet.

6. Stiftelsestilsynets merknader til klagen

Stiftelsestilsynet har ikke funnet grunn til å omgjøre vedtaket. Ved brev av 12. juli 2017 har Stiftelsestilsynet oversendt klagen til Stiftelsesklagenemnda til avgjørelse.

Stiftelsestilsynet skriver at Stiftelsestilsynet har stilt spørsmål ved om det var et habilt styre, eventuelt et ikke vedtaksført styre, som besluttet at stiftelsen skulle påklage vedtaket om styreavsettelse. Stiftelsestilsynet har fått svar om at det nye styret (tiltrådt 1. juni 2017) bekrefter å stille seg bak klagen på vegne av stiftelsen. Det nye styret består av tre personer og er oppnevnt av TL, LOR og Eierskapsavdelingen i Nærings- og fiskeridepartementet.

Stiftelsestilsynet orienterer videre i sin innstilling om at den retten KMD har hatt til å oppnevne et styremedlem til stiftelsen, er overført fra KMD til Eierskapsavdelingen i Nærings- og fiskeridepartementet ved vedtak i statsråd 5. mai 2017. Dette som følge av at stiftelsen den 21. november 2016 stevnet KMD inn for retten.

Stiftelsestilsynet har videre mottatt henvendelser fra de avsatte styremedlemmene, og har lagt til grunn at det også foreligger klage fra disse.

Stiftelsestilsynet bemerker også at Stiftelsestilsynet ved brev av 11. mai 2017 ga utsatt frist til 1. juni 2017 for oppnevning av nye styremedlemmer til stiftelsen, og at stiftelsen ved vedtak av samme dato fikk tidsavgrenset dispensasjon fra vedtektsbestemmelsene om antall styremedlemmer i stiftelsen, slik at styret nå kan bestå av tre styremedlemmer i stedet for fem.

Videre viser Stiftelsestilsynet til at det i revidert nasjonalbudsjett av 21. juni 2017 ble besluttet at ordningen med at stiftelsen navngis som mottaker av midler over statsbudsjettet opphører. Det ble foreslått at tilskuddet heller kanaliseres på andre måter som kommer Romanifolket/taterne til gode.

Vedrørende klagers anførsel om habilitet, viser Stiftelsestilsynet til sin redegjørelse i tilsynsrapporten og punkt 1.2 i vedtaket om styreavsettelse.

Saksbehandlingen er kommentert på følgende måte:

«Stiftelsestilsynet legger til grunn at en tilsynsrapport er en framstilling av de observasjoner vi har gjort samt våre vurderinger. Foreløpig rapport med faktiske framstillinger og foreløpige vurderinger ble lagt fram for stiftelsen og KMD for merknader. Både stiftelsen og KMD kom med sine innspill og vi har i endelig tilsynsrapport gjort en rekke endringer blant annet som følge av de tilbakemeldingene vi fikk.

Klagerne viser også til at andre organ har vektlagt rapporten i sitt arbeid. KMD videresendte for eksempel tilsynsrapporten både til politiet og til Stortinget. Stiftelsestilsynet vurderer at denne siden av saken er KMDs ansvar og at det ikke er en del av foreliggende klagesak.»

Stiftelsestilsynet presiserer også at partene har fått innsyn i alle saksdokumenter som ikke er unntatt med hjemmel i forvaltningslovens regler om partsinnsyn.

Stiftelsestilsynet skriver videre at Stiftelsestilsynet ikke kan se at det er fremlagt nytt faktum eller ny rettslig argumentasjon knyttet til de ulike problemstillingene i saken, og viser til sitt vedtak. Når det gjelder forholdsmessigheten ved vedtaket, skriver Stiftelsestilsynet at det avgjørende for et vedtak om styreavsettelse, er hvorvidt styremedlemmene vesentlig har tilsidesatt sine plikter ved utøvelsen av vervet. Videre skriver Stiftelsestilsynet:

«Der vilkårene for avsettelse foreligger og nye styremedlemmer velges, sikres den aktuelle stiftelsen et kompetent og habilt styre. Bestemmelsen er gitt av lovgiver for å ivareta stiftelsen og er ikke ment å være en «straff» for styremedlemmene. For øvrig vil vi vise til at vår vurdering ble tatt på tidspunktet vi fattet vedtaket den 10. april 2017. På dette tidspunktet kunne ikke Stiftelsestilsynet med sikkerhet vite hvordan den fremtidige styresammensetningen ville bli.»

Stiftelsestilsynet peker videre på enkelte forhold fra tiden etter vedtaket ble truffet. Stiftelsestilsynet oppfatter et brev fra et tidligere styremedlem i stiftelsen, samt begrunnelsen for at et styremedlem i RT-senteret trakk seg, slik at dette gir støtte til Stiftelsestilsynets funn og konklusjoner. Det samme gjelder revisors nummererte brev 1 og 2, samt svarene på disse.

7. Stiftelsesklagenemndas vurdering

7.1. Sakens vurderingstema

Stiftelsesklagenemnda skal vurdere om Stiftelsestilsynets vedtak av 10. april 2017 om å avsette Holger Fredrik Gustavsen, Trond Rehn og Lennart Karlsen som styremedlemmer i stiftelsen Romanifolkets/taternes kulturfond, skal oppheves eller stadfestes.

Vedtaket er påklaget av stiftelsen, jf. klagen av 28. april 2017. Ettersom det er åpnet konkurs hos stiftelsen, kan det reises spørsmål om stiftelsen har rettslig klageinteresse i å få behandlet klagen, jf. forvaltningsloven § 28. Etter bestemmelsen kan et enkeltvedtak påklages:

«av en part eller annen med rettslig klageinteresse i saken til det forvaltningsorgan (klageinstansen) som er nærmest overordnet det forvaltningsorgan som har truffet vedtaket (underinstansen).»

Rettslig klageinteresse skal forstås på samme måte som begrepet rettslig interesse i tvisteloven § 1-3 nr. 2, som lyder:

«(2) Den som reiser saken, må påvise et reelt behov for å få kravet avgjort i forhold til saksøkte. Dette avgjøres ut fra en samlet vurdering av kravets aktualitet og partenes tilknytning til det.»

Stiftelsesklagenemnda kan ikke se at stiftelsen har sannsynliggjort at stiftelsen i dag har et reelt behov for å få avgjort spørsmålet om vilkårene for å avsette tre tidligere

styremedlemmene var oppfylt. Nemnda viser til at sakens dokumenter ikke gir holdepunkter for å legge til grunn at det nå er aktuelt for stiftelsen å gjenvelge de avsatte styremedlemmene. Stiftelsesklagenemnda mener derfor at stiftelsen ikke har rettslig klageinteresse i å få avgjort klagen. Heller ikke konkursboet har slik interesse, jf. det som er meddelt nemnda fra bostyrer.

Stiftelsestilsynet har i sin innstilling til Stiftelsesklagenemnda lagt til grunn at de avsatte styremedlemmene har sluttet seg til klagen. De tre avsatte styremedlemmene har i e-post av 6. mars 2018 til Stiftelsesklagenemnda bekreftet at de «*tiltrer i det vesentlige advokat Henning Braths argumentasjon og klage til Stiftelsesklagenemnda*». De tre avsatte styremedlemmene har etter nemndas vurdering rettslig interesse i å få behandlet klagen ettersom saken gjelder deres handlinger og/eller unnlater ved utøvelsen av styrevervene. Stiftelsesklagenemnda legger til grunn at de rettidig har påklaget vedtaket selv om det ikke direkte fremgår av klagen av 28. april 2017. Forvaltningsloven § 31 gir uansett i dette tilfelle hjemmel til å behandle klager fra de avsatte styremedlemmene.

Vurderingstemaet i klagesaken er om Holger Fredrik Gustavsen, Trond Rehn og Lennart Karlsen, har opptrådt på en slik måte under utførelsen av sine verv som medlem av stiftelsens styre, som gjør at vilkårene i stiftelsesloven § 29 for å avsette dem er oppfylt.

Vilkårene i stiftelsesloven § 29 annet ledd skal vurderes i forhold til det enkelte styremedlem.

Ut fra registrerte opplysninger i Brønnøysundregistrene har de avsatte styremedlemmene hatt følgende roller i stiftelsen i følgende perioder:

Holger Fredrik Gustavsen

Styrets nestleder	22.08.2008 til 27.06.2013
Styrets leder	27.06.2013 til 16.04.2015
Styrets nestleder	16.04.2015 til 23.07.2015
Styrets leder	23.07.2015 til 16.01.2018

Trond Rehn

Styremedlem	06.11.2010 til 23.09.2016
Styrets nestleder	23.09.2016 til 25.04.2017
Varamedlem	16.01.2018 til 05.06.2018

Lennart Karlsen

Varamedlem	27.06.2013 til 16.04.2015
Styremedlem	16.04.2015 til 14.06.2017

Ut fra opplysninger registrert i Brønnøysundregistrene var Jim Karlsen styremedlem i stiftelsen fra 27.06.2013 til 16.04.2015. En gjennomgang av styreprotokoller fra stiftelsen viser at Jim Karlsen faktisk overtok funksjonen som styreleder etter Holger Gustavsen fra 25. mai 2014. I perioden han fungerte som styreleder, gikk Gustavsen over i rollen som nestleder, uten at dette synes å ha vært registrert i Brønnøysundregistrene.

I samme periode viser styreprotokollene at Trond Rehn ikke var tilstede som styremedlem på styremøter, selv om han fortsatt formelt var registrert i Brønnøysundregistrene som styremedlem.

Stiftelsesklagenemnda vil først bemerke at et valgt styremedlem i en stiftelse som hovedregel innehar vervet funksjonstiden ut. Av hensyn til styremedlemmers uavhengighet fra den som har oppnevnt styremedlemmet, kan ikke styremedlemmer fjernes fra vervet under funksjonstiden. Unntak gjelder dersom styremedlemmet opptrer på en måte som innebærer mislighold av pliktene som styremedlem i stiftelsen, eller handler illojalt eller på annen måte motarbeider stiftelsens formål. Stiftelsestilsynet er i slike tilfeller gitt myndighet til førtidig å avsette et styremedlem, jf. stiftelsesloven § 29 annet ledd første punktum. Bestemmelsen lyder:

"Stiftelsestilsynet kan avsette styremedlem som vesentlig tilsidesetter sine plikter ved utøvelsen av vervet, som klart viser seg uegnet, eller som ikke fyller lovens krav til å være styremedlem, jf. § 27."

Stiftelsestilsynets vedtak er begrunnet med at Holger Fredrik Gustavsen, Trond Rehn og Lennart Karlsen, som medlemmer av stiftelsens styre, har vesentlig tilsidesatt sine plikter etter stiftelsesloven § 30 om styrets ansvar for å sørge for at stiftelsens formål ivaretas og ansvar for at formuesforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll. Videre er vedtaket begrunnet med brudd på stiftelsesloven § 37 om inhabilitet, og omgåelse av omdanningsreglene ved etableringen av RT-senteret.

Ut fra vedtaket, som bygger på tilsynsrapporten, dreier det seg om handlinger/unnlaterer i tilknytning til følgende disposisjoner stiftelsen gjorde i perioden 2013 til 2015:

- attestasjoner og kontroll av godtgjørelser og utbetalinger fra stiftelsen,
- utdelinger av midler/støtte fra stiftelsen, og
- etableringen av RT-senteret i 2014.

Stiftelsesklagenemnda har merket seg at Stiftelsestilsynet i tilsynsrapporten har kommentert forhold omkring prosessen med vedtak om forlengelse av samarbeidsavtalen med RT-senteret i 2015. Slik nemnda forstår vedtaket, er kritikkverdige forhold ved denne prosessen som Stiftelsestilsynet nevner i tilsynsrapporten, likevel ikke er del av grunnlaget for vedtaket om avsettelse av styremedlemmene Holger Fredrik Gustavsen, Trond Rehn og Lennart Karlsen.

7.2. Rettslige utgangspunkter

Stiftelsesloven § 29 legger opp til at det skal gjøres en konkret vurdering av om vedkommende styremedlem ved sine handlinger og/eller unnlaterer har tilsidesatt sine plikter som styremedlem i stiftelsen. Vesentlighetskravet må bedømmes i sammenheng med de plikter og oppgaver som styremedlemmer har etter lov og vedtekter. Dette er også lagt til grunn blant annet i LB-2010-144317. For øvrig gir rettspraksis lite veiledning om hvor mye

som skal til for at lovens vesentlighetskriterium er oppfylt. Etter Stiftelsesklagenemndas syn vil momenter i vurderingen være hvorvidt det dreier seg om et enkeltstående eller vedvarende pliktbrudd, om det dreier seg om tilsidesettelse av helt sentrale plikter som påhviler medlemmer i en stiftelses styre og hvor alvorlig handlingen/unnlattelsen er.

I denne saken er det i hovedsak styrets plikter etter stiftelsesloven §§ 30 og 37 som er gjenstand for vurdering. I tillegg bygger vedtaket på at styret har unnlatt å søke myndighetene om godkjenning av omdanning ved overføring av virksomhet til RT-senteret.

Det følger av stiftelsesloven § 30 annet ledd at styret har det overordnede ansvaret for forvaltningen av stiftelsen. Dette innebærer at styret har det overordnede ansvaret for at stiftelsens midler forvaltes forsvarlig, jf. lovens § 18, at stiftelsens virksomhet drives med sikte på å realisere formålet, og at utdelinger skjer i samsvar med dette, jf. § 19. Lovens begrep «forvaltningen» omfatter imidlertid alle saker som gjelder stiftelsen, og ikke bare kapitalforvaltningen i snever forstand. Dette innebærer at styret blant annet også har det overordnede ansvaret for alt som gjelder den aktiviteten stiftelsen driver, den interne organiseringen av stiftelsen, bruken av stiftelsens midler og forholdet til omverdenen.

Etter § 30 tredje ledd annet punktum skal styret påse at formuesforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll. Bestemmelsen er omtalt slik i Knudsen/Woxholth: «*Stiftelsesloven med kommentarer*» på side 144-145:

«Bestemmelsen pålegger også styret det overordnede ansvaret for at det er betryggende interne kontrolltiltak i stiftelsen. Dette innebærer et ansvar for at det er regler og retningslinjer for kapitalforvaltningen, herunder at stiftelsens midler blir anvendt til formålet og et ansvar for at kontrolltiltakene faktisk etterleves.»

Stiftelsesloven § 37 første ledd omhandler inhabilitet og lyder:

«Et styremedlem eller en daglig leder må ikke delta i behandlingen eller avgjørelsen av spørsmål som har slik særlig betydning for ham eller henne selv eller for hans eller hennes nærstående, at vedkommende må anses for å ha en fremtredende personlig eller økonomisk særinteresse i saken.»

Formålet med stiftelsesloven § 37 om inhabilitet er å sikre at styret behandler saker og treffer avgjørelser ut fra hva som fremmer stiftelsens formål og hva som for øvrig ivaretar stiftelsens interesser.

Som det fremgår av ordlyden, gjelder inhabilitetsregelen både saksforberedelse og avgjørelse. Dette innebærer at et inhabilt styremedlem ikke bare er avskåret fra å delta i voteringen i en styresak, men også at vedkommende må fratre under den forberedende behandlingen.

For at et styremedlem skal anses inhabilt følger det videre av ordlyden at det er nærmere vilkår som må være oppfylt.

Det første er at spørsmålet som skal behandles, må anses å være av «*særlig betydning*» for styremedlemmet selv eller hans eller hennes nærstående. I kravet til «*særlig betydning*» ligger at styremedlemmet selv eller hans eller hennes nærstående må ha en spesiell interesse i saken som ikke deles med en større gruppe personer, jf. Knudsen/Woxholth: «*Stiftelsesloven med kommentarer*» på side 168.

Det neste vilkåret som må være oppfylt er at styremedlemmet på grunn av sakens særlige betydning for vedkommende selv eller hans nærstående har en «*personlig*» eller «*økonomisk*» særinteresse i den.

Videre er det et vilkår at styremedlemmets økonomiske eller personlige interesse i saken må være en «*særinteresse*», og denne særinteressen må også være «*fremtredende*». I disse kravene ligger det at vedkommende må ha en interesse i saken som går ut over den interessen vedkommende som styremedlem har i å fremme stiftelsens interesser, og som er av en slik styrke at den er egnet til å påvirke styremedlemmets standpunkt i saken. Det må med andre ord foreligge en egeninteresse som går på tvers av stiftelsens interesse og hensynet til å gjennomføre stiftelsens formål, jf. Knudsen/Woxholth på side 169.

I Knudsen/Woxholth på side 170 uttales det at:

«[v]ilkåret om at særinteressen skal være av en slik styrke at det er egnet til å påvirke styremedlemmets standpunkt i saken betyr at inhabilitetsvurderingen alltid må være relativ. Det kan ikke sees bort fra momenter som tilsier at selv om styremedlemmet har en særinteresse i saken er likevel ikke denne av en slik styrke at den er egnet til å påvirke vedkommendes standpunkt i saken.»

7.3. Om det hefter saksbehandlingsfeil ved Stiftelsestilsynets vedtak

Klager har anført at Stiftelsestilsynets saksbehandling har vært uforsvarlig og i strid med god forvaltningsskikk, blant annet ettersom motargumentene ikke er drøftet og diskutert på en betryggende måte, og ved at saksbehandlerne som har behandlet saken har vært forutinntatt i en slik grad at de må anses som inhabile.

Forvaltningsloven § 6 om habilitetskrav kommer til anvendelse på ansatte i Stiftelsestilsynet. Bestemmelsens annet ledd lyder:

«Likeså er han ugild når andre særegne forhold foreligger som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet, blant annet skal legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære særlig fordel, tap eller ulempe for ham selv eller noen som han har nær personlig tilknytning til. Det skal legges vekt på om ugyldighetsinnsigelse er reist av en part.»

I denne saken er det ikke anført at saksbehandlerne har hatt en egeninteresse i sakens utfall. Det er imidlertid anført at saksbehandlerne har behandlet saken med en forutinntatthet som er egnet til å svekke tilliten til saksbehandlerne upartiskhet.

Stiftelsesklagenemnda legger til grunn at et særlig sterkt engasjement i en sak for en bestemt løsning kan medføre inhabilitet. Det vises i den forbindelse til Eckhoff og Smith, *Forvaltningsrett*, 10. utgave, Oslo 2014, side 213. Nemnda kan imidlertid ikke se at det kan utledes av sakens dokumenter at én eller flere av Stiftelsestilsynets ansatte som har deltatt i å tilrettelegge grunnlaget for vedtaket, eller som har truffet vedtaket, har hatt et slikt særlig sterkt engasjement for å få avsatt styremedlemmene i denne saken. En av saksbehandlerne har riktignok uttalt seg i Kapital om overføringen av midler til RT-senteret, og der gitt uttrykk for at opplysningene om dette er «*svært interessante*». Denne ansatte presiserte imidlertid samtidig at vedkommende akkurat hadde overtatt saken og måtte se nærmere på om overføringene var i tråd med formålet i stiftelsen. Nemnda kan ikke se at disse uttalelsene tilsier at den ansatte har vært forutinntatt i slik grad at det må lede til inhabilitet.

Klagers anførsler om inhabilitet fører etter dette ikke frem.

Klagers anførsel om at motargumenter ikke er drøftet og diskutert på en betryggende måte vil heller ikke være av betydning for Stiftelsesklagenemndas avgjørelse av klagen ettersom nemnda under sin behandling vil vurdere klagers anførsler. Det vises til at nemnda som klageinstans kan prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34.

7.4. Anførsel fra Trond Rehn om at han hadde fratrudd som styremedlem i stiftelsen på vedtakstidspunktet

Trond Rehn var på vedtakstidspunktet registrert i Brønnøysundsregisteret som nestleder i styret. Dermed representerte han stiftelsen utad, jf. stiftelsesloven § 38. Det knytter seg legitimasjonsvirkninger til det som er registrert i Brønnøysundsregisteret. Stiftelsesklagenemnda mener derfor at det faktum at Rehn sendte e-post 18.mars 2017 til Stiftelsestilsynet om at han hadde fratrudd som styremedlem, ikke medfører at Stiftelsestilsynet ikke kunne fatte gyldig vedtak hjemlet i stiftelsesloven § 29.

7.5. Styredisposisjoner 2013-2015 – den konkrete vurderingen

Stiftelsesklagenemnda går over til å vurdere de aktuelle styredisposisjonene nærmere.

Utbetaling av og kontroll med honorarer og godtgjørelser

I vedtaket la Stiftelsestilsynet til grunn at stiftelsen ikke hadde hatt tilstrekkelig kontroll med de godtgjørelser som var blitt utbetalt, at styret ikke hadde gjort nok for å undersøke om det var utbetalt uberettigede godtgjørelser og at styremedlemmene ikke hadde hatt «*tilstrekkelig kunnskap om hva det vil si å attestere*».

Stiftelsesklagenemnda legger på bakgrunn av sakens dokumenter følgende faktum til grunn for sin vurdering:

Bakgrunnen for at Stiftelsestilsynet åpnet tilsyn med stiftelsen var at Stiftelsestilsynet var blitt gjort kjent med at Jim Karlsen i 2015 ble anklaget av stiftelsen for å ha fått utbetalt urettmessige godtgjørelser i perioden han hadde fungert som styreleder i stiftelsen.

De administrative kostnadene hadde ikke gått ned som forventet i 2014 og styret fattet mistanke om at det var blitt utbetalt urettmessige honorarer eller reiseregninger til Jim Karlsen. Saken mot Jim Karlsen ble behandlet på ekstraordinært styremøte 21. mars 2015.

Styret i stiftelsen engasjerte advokat til å gjennomgå utbetalinger til Jim Karlsen. Advokaten avdekket at Jim Karlsen hadde mottatt godtgjørelser på kroner 150 000 uten grunnlag i styrevedtak. Advokaten konkluderte på denne bakgrunn med at avviket var et vesentlig brudd på den tilliten som stiftelsen måtte kunne forvente å ha til Jim Karlsen.

Stiftelsens forklaring på hvordan dette kunne skje uten at det ble oppdaget underveis, er at Jim Karlsen hadde utnyttet stiftelsens egne retningslinjer for attestasjon ved å bruke de ulike styremedlemmene og administrasjonen til å attestere slik at ingen hadde full oversikt.

I etterkant av denne saken utarbeidet styret i stiftelsen en oversikt over styrets samlede godtgjørelser i årene 2010-2014. I tillegg gjennomgikk stiftelsen reiseregningene for 2010, 2011 og 2012 med sikte på å avdekke om andre enn Jim Karlsen hadde ført reiseregninger for møter med administrasjonen/kontoret uten styrevedtak. Gjennomgangen avdekket ingen slike forhold.

Holger Gustavsens valgte selv å tilbakeføre 94 000 kroner til stiftelsen, fordi han hadde sendt reiseregninger for tjenestereiser for stiftelsen og fått møtgodtgjørelse for deltakelse på AU-møter, samtidig som han hadde fast arbeidssted ved RT-senteret i Oslo. Stiftelsen har opplyst at den har fått en ekstern rådgiver til å gjennomgå disse regningene, og at han har konkludert med at det forelå to uavhengige arbeidsforhold og at det derfor ikke var noen lovmessige utfordringer knyttet til de reise-godtgjørelser som var utbetalt.

Stiftelsesklagenemnda bemerker til dette:

Stiftelsestilsynet har vist til at det har vært «flere» situasjoner hvor det skal ha vært utbetalt urettmessige beløp/godtgjørelser i perioden 2013-2015. Ut fra sakens dokumenter kan ikke Stiftelsesklagenemnda se at vedtaket bygger på at det skal være gjort urettmessige utbetalinger til andre enn Jim Karlsen. Nemnda legger til grunn at Stiftelsestilsynet med «flere» situasjoner mener flere urettmessige utbetalinger av beløp/godtgjørelser til Jim Karlsen.

Det er på det rene at stiftelsen hadde en administrativ rutine for attestasjon av utbetalinger som innebar at et stort antall personer var gitt myndighet til å attestere, noe som

vanskeliggjorde kontrollen med utbetalingene og muliggjorde illojal utnyttelse for å få penger utbetalt urettmessig. I ettertid tok styret tak i saken vedrørende Jim Karlsen da de urettmessige utbetalingene ble oppdaget. Stiftelsesklagenemnda finner også, på bakgrunn av sakens dokumenter, å kunne legge til grunn at dette er noe styret i ettertid har vært opptatt av at ikke skal kunne skje igjen.

Stiftelsens styre har etter stiftelsesloven § 30 det overordnede ansvaret for at interne kontrolltiltak er betryggende og at de faktisk etterleveres. Oppfølgingen og daglige prosedyrer kan overlates til daglig leder. Spørsmålet er i hvilken grad de aktuelle styremedlemmene vesentlig har tilsidesatt sine plikter som styremedlemmer ved at de ikke sørget for å iverksette en annen attestasjonsrutine for utbetalinger og som var bedre utformet med tanke på å forhindre illojalt misbruk.

Stiftelsesklagenemnda viser til at attestasjoner er en administrativ funksjon som inngår i den daglige driften av stiftelsen. Stiftelsens styre må i stor grad støtte seg til daglig leder og revisor for å avdekke rutiner som ikke fungerer etter sitt formål. Det viste seg i ettertid uheldig å ha en rutine som gir attestasjonsmyndighet til mange personer. Etter Stiftelsesklagenemndas vurdering kan det imidlertid ikke stilles så strenge krav til aktsomhetsplikten til det enkelte styremedlem i en gitt funksjonstid at vedkommende kan sies å vesentlig ha tilsidesatt sine plikter ved utøvelsen av vervet ved å ikke ha avdekket en svakhet i en administrativ rutine som den aktuelle. Særlig når stiftelsen var utsatt for en styreleder som utnyttet rutinen til egen fordel og styret i etterkant av at det ble avdekket tok tak i saken, er det nemndas vurdering at dette ikke er et pliktbrudd som oppfyller kravet om «vesentlig» tilsidesettelse av styremedlemmenes plikter, jf. stiftelsesloven § 29 annet ledd første punktum.

Utdelinger – inhabilitet og spørsmål om betryggende kontroll

Både i tilsynsrapporten og vedtaket viser Stiftelsestilsynet til at det er i strid med både stiftelsesloven og stiftelsens retningslinjer at styremedlemmer som har fratrudd som inhabile ved styrebehandling av saker, regelmessig har deltatt ved saksforberedelsen. Stiftelsestilsynet har videre konkludert med at stiftelsen har hatt utfordringer med å få mottakere av utdelinger til å sende inn rapport og regnskap.

Da dette etter Stiftelsesklagenemndas vurdering er to ulike spørsmål, som er regulert av ulike bestemmelser, ser nemnda det som hensiktsmessig å behandle disse hver for seg i det følgende.

Habilitet ved utdelinger

Stiftelsesklagenemnda legger på bakgrunn av sakens dokumenter følgende faktum til grunn for sin vurdering av habilitetsspørsmålet:

I tilsynsrapporten som ligger til grunn for vedtaket om avsettelse, gjennomgår Stiftelsestilsynet stiftelsens utdelinger for perioden 2013-2015. Det er stiftelsens saksbehandling ved disse utdelingene som er gjenstand for vurdering.

Praksis i stiftelsen frem til høsten 2015 var at AU vurderte søknader om tildeling og så fremla en innstilling overfor styret. Styret fattet deretter vedtak om tildeling i styremøte.

Stiftelsestilsynets gjennomgang viser at styremedlemmer i enkelte tilfeller har fratrudd som inhabile ved styrebehandling av søknader, men at de har deltatt i AUs arbeid med de samme søknadene.

De tilfeller det vises til er følgende, jf. tilsynsrapporten punkt 4.2.2.1:

«2013 - søknadsrunde 1:

Søknad nr. 7 fra Hedmark fylkesmuseum (nå Anno museum), avd. Glomdalsmuseet er behandlet som styresak 27/2013.

- Søknaden gjaldt taternes julekonsert. Museet stod som søker. Holger Gustavsen deltok under behandling av søknaden i AU (sak 4/2013), men fratrudd som inhabil (i likhet med de øvrige styremedlemmer oppnevnt av TL) da styret behandlet saken. Søknadssum: 54 900 kroner. Innstilling fra AU: 30 000 kroner. Styret vedtok en tildeling på 30 000 kroner.

Søknad nr. 10 fra Purano Romani Chip ved Jim Richard Karlsen (sønn til styremedlem Jim Karlsen) er behandlet som styresak 27/2013.

- Jim Karlsen deltok under behandlingen av saken i AU (sak 4/2013), men fratrudd som inhabil da styret behandlet saken. Søknadssum: 145 308 kroner. Innstilling fra AU: 70 000 kroner. Styret vedtok en tildeling på 70 000 kroner.

2013 - søknadsrunde 2:

Søknad nr. 1 fra Hedmark fylkesmuseum (nå Anno museum) om taterne og Martn er behandlet som styresak 38/2013.

- Anna Gustavsen og Mariann Grønnerud er begge nærstående til Holger Gustavsen og begge har/har hatt tilknytning til Glomdalsmuseet, en underavdeling til Hedmark fylkesmuseum. Holger Gustavsen deltok under behandling av søknaden i AU (sak 28/2013), men fratrudd som inhabil da styret behandlet saken. Søknadssum: 133 000 kroner. Innstilling fra AU: 70 000 kroner. Styret vedtok en tildeling på 70 000 kroner.

2014 - søknadsrunde 1:

Søknad nr. 28 fra Mariann Grønnerud og Mona Elisabeth Solbakken er behandlet som styresak 55/2014.

- Mariann Grønnerud er nærstående til Holger Gustavsen. I protokollen fra møtet i AU framgår at Holger Gustavsen deltok ved AU (sak 48/2014) sin behandling av søknaden, men fratrudd som inhabil ved styrets behandling. Søknadssum: 126 072 kroner. Innstilling fra AU: 80 000 kroner. Styret vedtok en tildeling på 80 000 kroner.

I stiftelsens tilbakemelding til Stiftelsestilsynet datert 12. september 2016 framgår at Holger Gustavsen faktisk fratrudd under AU sin behandling av denne søknaden. Dette begrunnes med at «[p]raksis er at de som er inhabile etter § 37, heller ikke deltar i AU.»

Stiftelsestilsynet viser samme sted til to andre tilfeller med inhabilitetsspørsmål. Det heter i tilsynsrapporten:

«2014:

I protokollen fra styremøtet i stiftelsen den 25. november 2014 (styresak 49/2014) framgår at styret måtte ha en ny gjennomgang på grunn av saksbehandlingsfeil ved to vedtak om tildelinger i andre søknadsrunde i 2014. I protokollen la styret til grunn at saksbehandlingsfeilen kunne rettes opp ved ny behandling av styret uten de inhabile styremedlemmer til stede.

For å unngå inhabilitet og kryssende interesser, har styret i styresak 4/2014 innskjerpet retningslinjene slik at styremedlemmer og daglig leder ikke kan søke om prosjektstøtte.

2015:

I AU-møte 15.–16. september 2015 framgår at styre- og AU-medlem Kai Samuel Vigar dt deltar i behandlingen av egen søknad om utsatt frist til å levere sluttrapport.»

Stiftelsesklagenemnda bemerker til dette:

Stiftelsestilsynet har i sin vurdering av om vilkårene for styreavsettelse er tilstede, lagt til grunn at det faktisk at styremedlemmer deltok i behandlingen av tre av de nevnte saker i AU, utgjør brudd på habilitetsreglene i stiftelsesloven § 37. Dette ettersom disse styremedlemmene selv valgte å fratru ved selve avgjørelsen av spørsmålet om innvilgelse av søknader om tildeling. Det at de avsatte styremedlemmer ikke selv valgte å fratru ved behandlingen i AU, eller ikke reagerte på at andre styremedlemmer ikke hadde fratru, er blitt vektlagt som et forhold av betydning for spørsmålet om styreavsettelse.

Klager har til dette anført at inhabilitetsreglene i stiftelsesloven § 37 ikke gjelder for behandling i AU ettersom AUs arbeid ikke er regulert i stiftelsens vedtekter eller AU er tillagt noen beslutningsmyndighet, og at Stiftelsestilsynets rettsanvendelse dermed er uriktig.

Stiftelsesklagenemnda viser til at det avgjørende for hvorvidt habilitetsreglene kommer til anvendelse, er om vedkommende styremedlem oppfyller vilkårene for inhabilitet. Dersom vedkommende oppfyller vilkårene i § 37, som redegjort for i punkt 7.2 ovenfor, vil vedkommende styremedlem være avskåret fra å delta både ved selve avgjørelsen og ved den forutgående behandling av saken. Det vil da ikke være avgjørende i hvilket fora saken har vært behandlet. Det avgjørende er etter nemndas vurdering om vedkommende har vært involvert på en slik måte at vedkommende har hatt mulighet til å påvirke utfallet av saken.

Stiftelsesklagenemnda går inn på de enkelttilfeller som er nevnt i tilsynsrapporten punkt 4.2.2.1.

Stiftelsesklagenemnda finner grunn til å nevne at Lennart Karlsen ikke ble styremedlem før i 2015. Han var imidlertid varamedlem i 2013, og det fremgår av styreprotokollene i saken at

han var tilstede ved behandlingen av de nevnte søknader. Vurderingen av inhabilitetsspørsmålet vil således foretas samlet for de avsatte styremedlemmene.

Stiftelsesklagenemnda finner videre grunn til å påpeke at de tilfeller som er nevnt av Stiftelsestilsynet, dreier seg om tilfeller hvor de aktuelle styremedlemmene selv valgte å fratruke ved styrebehandlingen uten at det av sakens dokumenter fremgår om vilkårene etter stiftelsesloven § 37 ble vurdert som oppfylt. Dette nevnes fordi en gjennomgang av sakens dokumenter viser at stiftelsen har vært svært opptatt av å overholde lovens habilitetsregler og at styremedlemmer i så måte har trukket seg fra styrebehandling uten at man faktisk ville vært avskåret for å delta i behandlingen etter stiftelseslovens regler. Nemnda viser til Stiftelsestilsynets bemerkning om dette i tidligere tilsynsrapport av 22. mars 2011, hvor det ble uttalt at:

«Ved styrebehandling og AU behandling blir det lagt frem liste over søkere. De som er inhabile fratrukes. Man tar utgangspunkt i habilitetsreglene i stiftelsesloven § 37, men legger nok mer inn i § 37 enn det som er nødvendig etter loven.»

Også daværende statsråd Rigmor Aaserud uttalte seg om styrets fokus på habilitetsreglene i 2010 på spørsmål fra representant Thomsen om «familiære og personlige hensyn» i stiftelsens tildelinger, jf. skriftlig svar av 5. november 2010:

«Stiftelsen legger regelverket i forvaltningsloven til grunn ved vurderinger av om det foreligger inhabilitet. I henhold til stiftelsesdokumentet har departementet som oppretter forbeholdt seg retten til å være observatør på styremøtene i stiftelsen, og departementet har gjennom sin observatørrolle registrert at styret er opptatt av å følge disse reglene i forvaltningsloven. Departementet har videre merket seg at styremedlemmene har erklært seg inhabile og fratrudd ved behandling av enkeltsaker der det har vært aktuelt, for eksempel når søknader fra familiemedlemmer behandles.»

Ovennevnte uttalelser er riktignok fra tiden før tilsynet i denne saken, men Stiftelsesklagenemndas gjennomgang av styreprotokoller for 2013-2015, viser at dette fokuset har fortsatt. Nemnda viser i den forbindelse til at styret, da man i 2014 oppdaget at vedtak om utdelinger var truffet av inhabile medlemmer, tok dette alvorlig og foretok en ny gjennomgang av søknadene. Nemnda viser også til protokoll fra styremøte 3. oktober 2015 hvor det fremgår følgende:

«Heile styret var samde i at det no var viktig å få på plass ei konsekvent praktisering av habilitetsreglane, og at det difor var viktig å leggja til grunn ei streng tolking av føresegnane om habilitet.»

Og senere:

«Alle styremedlemmene er samde om at det er viktig å ikkje skapa tvilstilfelle.»

I søknadsrunde 1/2013 fratradte alle representanter fra TL, herunder Holger Gustavsens, ved styrets behandling av en søknad fra Hedmark fylkesmuseum, avdeling Glomdalsmuseet. Søknaden gjaldt støtte til taternes julekonsert. Stiftelsestilsynet har i sin foreløpige tilsynsrapport vist til at dette var et samarbeidsprosjekt med TL, mens stiftelsen i sitt tilsvarende opplyser at «TL og andre organisasjoner som var involvert, f.eks. LOR, hadde ingen interesser utover å bistå med å få mobilisering og blest om prosjektet til Glomdalsmuseet».

Sakens dokumentasjon gir ikke noen opplysninger ut over dette, og det er ikke opplyst hvorfor representantene fra TL anså seg som inhabile i denne saken.

Stiftelsestilsynet synes å ha vektlagt det forhold at Gustavsens mor og søster har «tilknytning» til Glomdalsmuseet i andre søknader fra Hedmark fylkesmuseum, se nedenfor, uten at det er nærmere opplyst hva denne tilknytningen er. Uansett hva denne tilknytningen er, kan ikke Stiftelsesklagenemnda se at dette innebærer at søknaden var av «særlig betydning» for Gustavsens selv eller hans nærstående. Som det fremgår under punkt 7.2, ligger det i dette vilkåret at styremedlemmet selv eller hans eller hennes nærstående må ha en spesiell interesse i saken som ikke deles med en større gruppe personer. I dette tilfellet dreide det seg om søknad fra Hedmark fylkesmuseum om støtte til en julekonsert for folkegruppen taterne, uten at nemnda kan se det som sannsynliggjort at vedkommende styremedlem eller hans nærstående stod som direkte søker, prosjektleder eller tilsvarende. Stiftelsesklagenemnda kan heller ikke se at det i denne saken kan legges til grunn at en eventuell interesse i utfallet av denne søknaden fordi styremedlemmene selv er tater, kan anses som en «særinteresse», en interesse som ville gå på tvers av stiftelsens interesser. En julekonsert må etter nemndas vurdering anses som et positivt tiltak for taterne som gruppe, og som bidrar til oppfyllelse av stiftelsens formål om å bevare og utvikle denne folkegruppens kultur, språk og historie. Det er således nemndas vurdering at de styremedlemmene som ikke deltok ved avgjørelsen av styrets beslutning å tildeling av midler til museet, ikke var inhabile etter stiftelsesloven § 37. De var dermed heller ikke inhabile ved den forutgående saksbehandlingen av søknaden i AU.

I samme søknadsrunde, søkte sønn av styremedlem Jim Karlsen støtte til et prosjekt for å bevare og utvikle språket romani. Stiftelsesklagenemnda legger til grunn at vilkåret om «særlig betydning» for en nærstående her var oppfylt. Det er likevel nemndas vurdering at vilkåret om «særinteresse» ikke er oppfylt, da et prosjekt til støtte for å bevare og utvikle romani er arbeid som må anses å være i kjernen av stiftelsens formål om å bevare og utvikle romanifolkets kultur, språk og historie. Jim Karlsens sønns interesse i sakens utfall, og dermed også eventuelt Jim Karlsens interesse i utfallet, kan således etter nemndas vurdering ikke anses å representere en «særinteresse» i lovens forstand, som gikk ut over den interessen Karlsen hadde i å fremme stiftelsens interesser og hensynet til å gjennomføre stiftelsens formål, jf. punkt 7.2. Habilitetsreglene var altså etter nemndas vurdering heller ikke i dette tilfellet brutt ved at Karlsen hadde deltatt ved AUs forberedende behandling av søknaden.

I søknadsrunde 2 i 2013 forelå det igjen en søknad fra Hedmark fylkesmuseum, hvor som nevnt over Holger Gustavsens mor og søster har en tilknytning til en underavdeling; Glomdalsmuseet. Beskrivelsen av det man søkte støtte om er oppgitt å være «Taterne og Martn». Dette er et årlig arrangement i regi av en arbeidsgruppe kalt Latjo drom, og hvor

medlemmer fra TL og LOR inviteres til å delta på Grundsetmarten, med telt på torget i Elverum. Man samler da folket til informasjonsmøter og utstillinger, og det finner sted salg av håndverk, bøker og spilles tradisjonell musikk. På samme grunnlag som for de ovennevnte søknader, finner nemnda det heller ikke for denne søknaden sannsynliggjort at habilitetsreglene i stiftelsesloven § 37 var brutt ved at Holger Gustavsen deltok under AUs behandling av søknaden.

I søknadsrunde 1 i 2014 hadde Mariann Grønnerud og Mona Elisabeth Solbakken søkt om støtte til «*Reise med fortelling og håndverk*». Grønnerud er Holger Gustavsens søster. Klagerne har opplyst at Holger Gustavsen ved behandlingen av denne søknaden faktisk fratradte som inhabil, men at dette ikke ble registrert i referatet da referenten D. Berg ikke var tilstede ved behandling av sak 48 som er «*Søknader 1. halvår 2014*». Stiftelsesklagenemnda nevner at det kan fremstå som noe påfallende at dette forholdet var unnlatt i referatet da det var notert andre bemerkninger til noen av de andre søknadene som ble behandlet i dette møtet. Nemnda finner likevel ikke grunnlag for å betvile stiftelsens redegjørelse om dette.

Stiftelsestilsynet peker i tilsynsrapporten og vedtaket videre på to tilfeller hvor styret selv hadde oppdagat saksbehandlingsfeil som man mente kunne rettes opp ved ny behandling hvor inhabile styremedlemmer ikke var tilstede. Her tok altså styret selv tak i feilen og rettet opp i denne. Stiftelsesklagenemnda finner derfor ikke grunn til å gå nærmere inn på disse sakene, da dette er forhold som styret ved kontrolltiltak håndterte og tok ansvar for at ble rettet opp.

Til sist har Stiftelsestilsynet tatt opp en sak fra 2015 hvor styre- og AU-medlem Kai Samuel Vigardt deltok i behandlingen av egen søknad om utsatt frist til å levere sluttrapport. Klager har til dette vist til at slike førstegangssøknader om utsettelse innvilges nærmest automatisk og at det derfor ikke forelå noen kryssende interesser. Stiftelsestilsynet har i vedtaket om styreavsettelse sluttet seg til vurderingen av at det ikke var grunn til å rette kritikk mot saksbehandlingen av denne søknaden ettersom det dreide seg om en sak hvor styret ikke utøvde skjønn. Stiftelsesklagenemnda er enig i denne vurderingen, og finner således heller ikke at habilitetsreglene i stiftelsesloven § 37 var overtrådt i den saken.

Stiftelsesklagenemnda bemerker at det har vært sparsomt med opplysninger å basere vurderingen av habilitetsspørsmålene på, men av de dokumenter som foreligger, kan nemnda ikke se at det er tilstrekkelig sannsynliggjort at brudd på habilitetsreglene har funnet sted.

For øvrig finner Stiftelsesklagenemnda grunn til å bemerke at vedtaket bygger på enkelte få utvalgte prosjekttildelinger hvor styret etter Stiftelsestilsynets oppfatning skulle ha reagert på inhabilitet, i en stiftelse som siden 2008 har gitt støtte til 155 prosjekter. Sakens dokumenter gir ingen holdepunkter for å legge til grunn habilitetsbrudd i andre tildelinger enn de som er trukket frem i tilsynsrapporten og som vedtaket bygger på.

Oppfølging av utdelinger

Stiftelsesklagenemnda legger på bakgrunn av sakens dokumenter følgende faktum til grunn for sin vurdering:

I stiftelsens vedtekter § 9 bokstav e fremgår det at styret skal sørge for at det rapporteres tilfredsstillende fra tiltak/prosjekter som har fått støtte fra stiftelsen, herunder forsvarlig regnskapsrapportering. I punkt 3 i stiftelsens retningslinjer er dette presisert slik at styret i stiftelsen har ansvar for at det er tilfredsstillende rutiner for oppfølging av søkers/prosjekteieres ansvar for innsendelse av regnskap og rapportering fra tiltak.

Stiftelsen har erkjent at det har vært utfordringer med tildelingsmottakere som ikke har fulgt opp sine plikter, men har vist til at stiftelsen hele tiden har tatt ansvar for oppfølging av prosjektene.

Stiftelsen har i den forbindelse vist til en oversikt over alle styremøter hvor dette har vært på agendaen i sitt merknadsbrev av 14. mars 2017 til Stiftelsestilsynet på side 14-15, og anfører at dette viser at styret har fått seg forelagt og behandlet saker om rapportering og rapporteringsstatus på nesten hvert eneste styremøte. Stiftelsesklagenemnda finner å kunne legge dette til grunn. Stiftelsen har videre i den forbindelse vist til at i de tilfeller hvor det har vært umulig å innhente rapporter og det i tillegg ikke har kunnet blitt vist til et ferdig produkt, har styret valgt en praksis med å «svarteliste» prosjekteier, med andre ord har senere søknader fra slike personer ikke blitt behandlet.

Det fremgår videre av sakens opplysning at stiftelsen i 2015 har etablert nye rutiner med delutbetaling av tildelt støtte for litt større prosjekter. Dette skal forhindre videre utbetaling i de tilfeller hvor mottaker ikke kan legge frem dokumentasjon underveis på at tildelingen er brukt til formålsrealisering.

Stiftelsesklagenemnda bemerker til dette:

Det er Stiftelsesklagenemndas vurdering at det faktisk at styret har hatt utfordringer med å få inn rapporter og regnskap fra prosjekter, ikke i seg selv kan begrunne at plikten til forsvarlig kontroll av formuesforvaltningen er overtrådt. Mangelfull rapportering kan skyldes flere forhold som det kan være vanskelig for en stiftelse å ha fullgod kontroll over, uten at dette kan bebreides styret.

Stiftelsesklagenemnda har etter dette kommet til at styret synes å ha vært opptatt av å følge opp tildelinger som har blitt gitt. Styret har ikke selv vært fornøyd med situasjonen med mangelfull rapportering, og har tatt tak i dette ved å arbeide for bedre oppfølging og bistand i forbindelse med dokumentasjon og rapportering – et arbeid også Stiftelsestilsynet har anerkjent som positivt. Stiftelsesklagenemnda kan således ikke se at det at styret har hatt utfordringer med å få mottakere av utdelinger til å sende inn rapport og regnskap innebærer at det kan legges til grunn at de avsatte styremedlemmene har brutt sin kontrollplikt etter stiftelsesloven.

Foreningen romanifolkets/taternes senter (RT-senteret)

- a) *Spørsmålet om stiftelsens styre ved avtalen om virksomhetsoverdragelse til RT-senteret omdannet stiftelsen uten å følge omdanningsreglene i stiftelsesloven*

I vedtaket punkt 3.5 viser Stiftelsestilsynet til at stiftelsesgrunnlaget «forutsatte at sekretariatet/kompetansesenteret (RT-senteret) skulle ligge i stiftelsen, og at virksomhetsoverdragelsen som opprettelsen av RT-senteret innebar var såpass omfattende og inngripende, at den reelt sett innebar en omdanning av stiftelsen.»

Samtidig har Stiftelsestilsynet i vedtaket uttalt at:

«som nevnt i tilsynsrapporten, har vi ikke sett noen dokumentasjon der det framgår uttrykkelig at senterfunksjonen skal ligge i stiftelsen eller i egen selvstendig enhet i stiftelsen».

Stiftelsestilsynet har videre i tilknytning til vedtektene § 10 uttalt:

«Sett i sammenheng med budsjettokumentene ved opprettelse av det opprinnelige fondet, er det imidlertid etter Stiftelsestilsynets oppfatning sannsynlig at bestemmelsen også var ment å dekke drift av funksjonen som sekretariat/kompetansesenter».

Stiftelsestilsynet peker i vedtaket på at det generelt sett er vanlig å trekke en grense mellom tilskudd til drift og tilskudd til konkrete prosjekter. Det å forplikte seg til å drifte en forening er etter Stiftelsestilsynets oppfatning noe annet enn å gi prosjektbasert støtte. Utdelingene til RT-senteret kommer dermed «på kant med retningslinjenes opprinnelige ordlyd».

Stiftelsesklagenemnda legger på bakgrunn av sakens dokumenter følgende faktum til grunn for sin vurdering:

Under punkt 2.1 og 2.2 ovenfor er det nærmere redegjort for bakgrunnen for opprettelsen av både stiftelsen og RT-senteret. Stiftelsesklagenemnda finner ikke grunn til å gjenta dette her, men nøyer seg med å vise til enkelte forhold.

For vurderingen av spørsmålet om omdanningsreglene etter stiftelsesloven skulle vært fulgt, er det grunn til å gå noe nærmere inn på hendelsesforløpet omkring opprettelsen av RT-senteret:

I AU-møte 3.- 4. mars 2014 ble det fattet følgende vedtak:

«AU viser til utredning, presentasjon og drøftelser på møtet 3. og 4. mars 2014, og slutter seg til ideen om å få etablert et kompetansesenter og at stiftelsen tar initiativ

overfor r/t-organisasjonene til å delta i kompetansesenteret sammen med stiftelsen. AU anser det også naturlig at veiledningstjenestene overføres til kompetansesenteret.»

I referat fra møtet fremgår det videre at:

«AU viser til stiftelsens retningslinjer og særskilt til bestemmelsen om at det ikke kan tildeles midler til (ordinær) organisasjonsdrift. AU viser til at det kan reises tvil om bestemmelsen er til hinder for at kompetansesenteret som sådan vil kunne få tilskudd fra stiftelsen. AU anmoder derfor styret om å avklare dette gjennom at retningslinjene endres og at man får en egen bestemmelse som åpner for tilskudd til ordinær drift av kompetansesentre og kultursentre som arbeider for romanifolket/taterne.»

På stiftelsens styremøte nr. 1/2014 (21.- 23. mars) fattet stiftelsen i samsvar med innkallingen, og i tråd med AUs vedtak og innstilling, endelig vedtak om å opprette RT-senteret. Til stede på styremøtet var Petter Drefvelin som statens representant, og Hans-Erik Børresen, Eirik Larsen og Bjørn Olav Megard som oppretters/departementets observatør. Det er opplyst at departementet, som observatør hadde mottatt alle sakspapirer til styremøtet, blant annet forslag til nye retningslinjer for tildelinger.

Følgende tillegg ble i samme møte enstemmig vedtatt at skulle inntas i retningslinjene under punktet *«Fondets midler skal brukes til»*:

«Etablering og drift av kompetansesentre og kultursentre med formål dekket i denne paragrafen»,

og videre under punktet *«Fondets midler skal ikke brukes til»* ble følgende vedtatt:

«Midler til organisasjonsdrift, unntatt herfra er ordinær drift av kompetansesentre og kultursentre som omtalt i § 6».

Klager har vist til at stiftelsen orienterte departementet om etableringen av RT-senteret som en enhet utenfor stiftelsen også etter etableringen. Det er i den forbindelse vist til e-post fra stiftelsen til Kommunal- og moderniseringsdepartementet ved statssekretær Bals og ekspedisjonssjef (SAMI) Megard av 18. juni 2014, med forespørsel om møte for å informere om etableringen av RT-senteret:

«Hei

Forespørsel om møte for å informere om etableringen av Romanifolket/taternes senter.

Stiftelsen romanifolket/taternes kulturfond har i mange år hatt ønske om å etablere et kompetansesenter, og på styremøtet i slutten av mars i år vedtok stiftelsen enstemmig å etablere et slikt senter.

I første omgang vil dette senteret overta noen av de utetterrettede aktivitetene som stiftelsen allerede i dag har etablert; som veiledningstjenesten og gjeldsrådgiver-tjenesten. I tillegg vil vi i første omgang forsøke å utvide senteret med et språkprosjekt (forprosjektet er vedtatt og er under igangsettelse).

Det har vært en del usikkerhet i miljøene om formålet og virkningen av etableringen av senteret. Derfor har vi deltatt på de ulike miljøenes arrangement for å forklare og oppklare eventuelle misforståelser. I forlengelsen av dette informasjonsarbeidet og som ledd i å få frem vår og senterets rolle fremover, ønsker vi og senteret, med tanke på at det er departementet som finansierer dette via statsbudsjettet, også å få anledning til å presentere senteret og planene fremover overfor departementets politiske og administrative ledelse.»

Det forespurte møtet er opplyst å ha funnet sted 11. juli 2014 hos departementet. Klager har opplyst at departementet i forkant av møtet var forelagt detaljerte dokumenter om etableringen av RT-senteret som en enhet utenfor stiftelsen.

Under Stiftelsestilsynets arbeid med denne saken stilte Stiftelsestilsynet spørsmål til KMD om stiftelsens vedtekter åpnet for å legge sekretariatet/kompetansesenteret i en selvstendig enhet utenfor stiftelsen. KMD svarte følgende i brev av 26. oktober 2015:

«Kommunal- og forvaltningskomiteen på Stortinget uttalte ved behandlingen av statsbudsjettet for 2009 at de var positive til «at avkastningen også skal benyttes til å drive et sekretariat/rådgivningssenter som kan tilby juridisk og annen hjelp til tatere som trenger det», i tråd med forslaget fra regjeringen, jf. Budsjett innst. S nr. 5 (2008-2009) fra Kommunal- og forvaltningskomiteen.

Formuleringene om «sekretariat» og «rådgivningssenter» innebærer ikke at departementet har sett for seg som et alternativ at den delen av virksomheten skulle drives av en enhet utenfor stiftelsen.»

I Norges fjerde rapportering på Europarådets rammekonvensjon om beskyttelse av nasjonale minoriteter (2015) under «[d]el III Ytterligere tiltak for å gjennomføre rammekonvensjonen», har KMD trukket frem opprettelsen av RT-senteret som et konkret tiltak og viktig ledd i oppfyllelsen av Norges forpliktelser:

«Romanifolket/taternes senter

Stiftelsen romanifolket/taternes kulturfond opprettet i 2014 et eget kompetansesenter for romanifolket/taternerne. Senteret skal etter planen arbeide med bl.a. språk, historie og kultur, skolesaker og fagutdanning samt håndverkstradisjon. Videre skal senteret bistå med veiledning om minoriteters rettigheter, økonomiske forhold, prosjektutvikling, næringsutvikling samt generelle diskrimineringsutfordringer.»

Stiftelsesklagenemnda bemerker til dette:

Samtlige av de tre avsatte styremedlemmene deltok på styremøtet i mars 2014 hvor etableringen av RT-senteret ble vedtatt og hvor retningslinjene ble endret slik at stiftelsen kunne gi RT-senteret midler til drift.

Stiftelsesklagenemnda finner det ikke sannsynliggjort at de tre avsatte styremedlemmene har vesentlig tilsidesatt sine plikter ved utøvelsen av vervet ved å delta i styrets beslutning i mars 2014.

Dersom stiftelsens overføring av virksomhet til RT-senteret fører til en endring av den rettslige disposisjonen som danner grunnlag for stiftelsen eller av stiftelsens vedtekter, er det en omdanning etter stiftelsesloven § 45 som krever Stiftelsestilsynets godkjenning, jf. stiftelsesloven § 50. Vilkårene for omdanning etter stiftelsesloven § 46 første ledd må være oppfylt.

Stiftelsesklagenemnda må først ta stilling til om styrebeslutningen strider mot stiftelsesgrunnlaget eller stiftelsens vedtekter og dermed utgjør en endring som innebærer omdanning av stiftelsen. Relevante momenter i vurderingen er det som fremgår i stortingsdokumenter som lå til grunn for opprettelsen av stiftelsen, uttalelser fra de som har representert oppretter ovenfor stiftelsen og etterfølgende omstendigheter som kaster lys over oppretterviljen. Videre er det sentralt om styrebeslutningen om å endre retningslinjene innebærer en formålsendring som krever godkjenning etter stiftelsesloven § 46 første ledd.

I Regjeringens forslag til opprettelsen av fondet, som Stortinget sluttet seg til, ble det uttalt at den årlige avkastningen skulle disponeres til tiltak og aktiviteter som fremmer bevaring og utvikling av romanifolkets/taternes kultur, språk og historie, og til:

«drift av et sekretariat/rådgivningssenter som kan tilby juridisk og annen bistand til tater som trenger det og til eventuelt annet arbeid/prosjekter i regi av romanifolket selv».

Det fremgikk videre her at fondet skulle «administreres» av en nyetablert stiftelse, men det ble ikke nærmere konkretisert hvilke funksjoner denne stiftelsen skulle ha. Det ble heller ikke uttalt noe om hvorvidt alle tiltak og aktiviteter som skulle iverksettes for å oppfylle formålet med opprettelsen av fondet, skulle utøves av stiftelsen selv eller om dette kunne deles opp og eventuelt legges til enheter utenfor stiftelsen.

Stiftelsesklagenemnda mener at det av «administreres» ikke kan utledes at all virksomhet faktisk skulle utføres av stiftelsen. Nemnda kan, i likhet med Stiftelsestilsynet, ikke se at oppretter tydelig har gitt uttrykk for det. Nemnda mener at en naturlig forståelse er at det med dette var lagt opp til at stiftelsen selv skulle finne den beste løsning for hvordan midlene fra fondet på best mulig måte kunne brukes for å oppfylle formålet om å fremme folkegruppens kultur, språk og historie. Stiftelsesklagenemnda mener at stiftelsens vedtekter underbygger en slik forståelse. I vedtektene § 5 heter det at:

«[s]tiftelsen kan samarbeide med institusjoner og organisasjoner med lignende formål som stiftelsen. Et samarbeid må vedtas med 2/3 flertall i stiftelsens styre, og gir ikke rett til å oppnevne styremedlemmer.»

Dette viser etter Stiftelsesklagenemndas vurdering at oppretter allerede ved etableringen av stiftelsen så for seg muligheten av et samarbeid med andre juridiske enheter. Det faktum at det også ble satt krav om kvalifisert flertall, tyder etter nemndas vurdering på at oppretter her hadde i tankene et mer omfattende samarbeid med annen enhet og at en overlot til stiftelsen å finne den beste løsningen for å oppnå formålet. Det at betydelige midler ble tildelt RT-senteret, kan etter nemndas oppfatning ikke anses som avgjørende for vurderingen av om omdanningsreglene i stiftelsesloven skulle vært fulgt. Nemnda peker i den forbindelse på at dette er midler til et tilbud til folkegruppen som er i kjernen av formålet til stiftelsen, og som har vært ønsket både av folkegruppen selv og oppretter.

Stiftelsesklagenemnda finner videre grunn til å nevne at sakens dokumentasjon viser at de stillinger som formelt sett ble overført ved avtalen med RT-senteret, ble opprettet i stiftelsen like før, med forutsetning at de skulle overføres til RT-senteret så snart dette var opprettet. Stiftelsen har i sine merknader til varsel om vedtak om styreavsettelse og tilsynsrapporten vist til en oversikt. Denne oversikten viser at det kun var den tidligere rollen som prosjektrådgiver som daglig leder hadde, som ble flyttet over, samt at det administrative støtteapparatet til stiftelsen ble redusert fra en stilling på 50 prosent til 40 prosent. De øvrige stillingshjemler og ansettelsesforhold var opprettet under forutsetning av at de skulle inngå i et fremtidig senter.

Mange av de oppgaver som ble overført fra stiftelsen til senteret ble også startet nettopp med det for øye at senteret skulle opprettes og overta oppgavene. RT-senteret var dermed etter Stiftelsesklagenemndas vurdering en ny samling av aktiviteter som det ikke hadde vært meningen at skulle være skulle være varig samlet i stiftelsen.

Stiftelsesklagenemnda har tatt i betraktning KMDs svar til Stiftelsestilsynet i oktober 2015 på spørsmålet om vedtektene åpnet for at RT-senteret kunne legges til en selvstendig enhet utenfor stiftelsen. Nemnda kan imidlertid vanskelig legge avgjørende vekt på dette, da de øvrige dokumenter i saken etter nemndas oppfatning viser at det oppretter hele tiden har vært opptatt av, har vært at det skulle opprettes et kompetansesenter, ikke hvordan dette ble organisert.

Stiftelsesklagenemnda viser i den forbindelse til at oppretter hele tiden har vært informert om planene omkring opprettelsen av RT-senteret som en enhet utenfor stiftelsen. Representanter for oppretter var tilstede på styremøtet hvor opprettelsen av senteret og endringer i retningslinjene ble vedtatt. I ettertid er oppretter blitt informert om formålet og virkningen av opprettelsen av senteret. Oppretter har også selv i internasjonal sammenheng fremhevet senteret som et konkret tiltak og viktig ledd i oppfyllelsen av Norges folkerettslige forpliktelser, uten å ha stilt spørsmålstegn ved at senteret ble opprettet som en enhet utenfor stiftelsen. Stiftelsens vedtekter forutsetter retningslinjer for utdeling av avkastning fra stiftelsen, jf. vedtektene § 6. Retningslinjene ble i styrets møte i mars 2014 endret slik at stiftelsen kunne dele ut midler til RT-senteret til drift.

Når oppretter har overlatt til stiftelsens styre å fastsette de nærmere retningslinjene for utdelinger, og den endringen som ble gjort av retningslinjene i mars 2014 ikke medfører formålsendring/vedtektsendring eller bryter med oppretterviljen, er det Stiftelsesklagenemndas vurdering at avtalen om virksomhetsoverdragelse ikke innebærer en omdanning som skal vurderes etter stiftelsesloven § 46.

Det var heller ikke vedtektene som ble endret i styrets møte, men retningslinjer fastsatt i medhold av vedtektene § 6. Stiftelsens vedtekter § 10 som Stiftelsestilsynet har vist til i vedtaket, gjelder finansiering blant annet av et sekretariat og regulerer ikke hvordan virksomheten skal organiseres for best mulig formålsoppnåelse.

b) Om saksbehandlingen ved vedtak om etablering av og utdeling til RT-senteret i 2014 var uforsvarlig

I Stiftelsestilsynets vedtak er det vist til at det mest kritikkverdige Stiftelsestilsynets gjennomgang hadde avdekket var «at styrets saksbehandling knyttet til RT-senteret ikke var forsvarlig». At styrets saksbehandling omkring opprettelsen av RT-senteret ikke har vært forsvarlig, er av Stiftelsestilsynet begrunnet på følgende måte:

«[e]tter Stiftelsestilsynets oppfatning var Trond Rehn (LOR), Lennart Karlsen (TL), Jim Karlsen (RRF), Michael Fagerland (FRK) og Holger Gustavsen (TL) inhabile til å fatte vedtak om utdeling til og oppretting av RT-senteret, da de fem gikk inn som det første styret i RT-senteret. De fem hadde framtredeende særinteresser ettersom de selv fikk honorerte styreposisjoner i senteret. I tillegg kommer at RT-senteret i seg selv må anses å ha en fremtredeende særinteresse i utdelingene til RT-senteret da disse finansierer senterets drift. Holger Gustavsen hadde den mest framtredeende særinteressen i og med at han også ble engasjert som konsulent i RT-senteret. Selv om stiftelsen i mars 2014 hadde totalt 12 styremedlemmer der fem burde vurdert sin habilitet, var særlig to av de fem, Jim Karlsen og Holger Gustavsen, meget sentrale ved forberedelse og gjennomføring av vedtaket, både i stiftelsen og i RT-senteret. Fire av styremedlemmene var også meget sentrale i RT-senteret. Styremedlemmene i RT-senteret var de samme som møtte på foreningens årsmøte. De hadde dermed ikke bare styreverv i RT-senteret, men møtte også som representanter for medlemmene.»

Stiftelsesklagenemnda legger på bakgrunn av sakens dokumenter følgende faktum til grunn for sin vurdering av dette:

Hendelsesforløpet omkring opprettelsen av senteret var i korte trekk:

På styremøte i stiftelsen 21.–23. mars 2014 ble det vedtatt at man skulle opprette et kompetansesenter og at det skulle bevilges 5 875 000 kroner til RT-senteret for årene 2014-2015. RT-senteret skulle opprettes av stiftelsen i samarbeid med alle de større organisasjonene i folkegruppen romanifolket/taterne. Disse hadde oppnevnt representanter som møtte på stiftelsesmøtet til RT-senteret 23. mars 2014.

Styremedlemmene ble valgt på årsmøtet i RT-senteret, og det fremgår av protokoll fra dette møtet under sak 3 «Valg»:

«Det ble vist til vedtektene og til oppnevningen fra organisasjonene:

Trond Rehn

Lennart Karlsen

Jim Karlsen

Michael Fagerland

Holger Gustavsens»

Vedtak om honorar ble vedtatt på styremøte i RT-senteret den 24. april 2014.

Stiftelsesklagenemnda bemerker til dette:

Som det fremgår ovenfor er det flere vilkår som må være oppfylt for at et styremedlem skal anses inhabilt. Spørsmålet er om opprettelsen av RT-senteret og utdelinger til senteret var av «*særlig betydning*» for styremedlemmene, og om styremedlemmene hadde en «*personlig*» eller «*økonomisk*» særinteresse i at senteret ble opprettet og at utdelinger ble gitt. I tillegg må det være mest sannsynlig at styremedlemmene hadde en egeninteresse som gikk på tvers av stiftelsens interesse og hensynet til å gjennomføre stiftelsens formål. Til slutt må det være mest sannsynlig at egeninteressen har vært av en slik styrke at den var egnet til å påvirke styremedlemmenes standpunkt i saken.

Kronologien rundt opprettelsen av RT-senteret er presentert ovenfor. Som kronologien viser, ble opprettelsen av RT-senteret og utdelingene til senteret bestemt før det ble bestemt hvem som skulle sitte i styret i senteret, før det ble avgjort hvorvidt styremedlemmene skulle honoreres og med hvilke beløp, og før det ble bestemt hvem som skulle engasjeres som språkkonsulent i RT-senteret.

Det er videre slik at opprettelsen av RT-senteret og utdelinger til senteret etter Stiftelsesklagenemndas vurdering har vært i stiftelsens interesse da stiftelsen og senteret har felles formål om å ivareta og fremme romanifolket/taternes interesser. Det kan således etter nemndas vurdering ikke legges til grunn at styremedlemmenes eventuelle motivasjon for å stemme for opprettelse og utdeling til senteret på grunn av økonomisk egeninteresse har gått på bekostning av interessen til stiftelsen av å kunne realisere dette formålet. Det er så langt Stiftelsesklagenemnda kan se ingenting som tyder på at RT-senteret har noen interesser som går på tvers av stiftelsens interesser. Formålet til stiftelsen er å fremme «*bevaring og utvikling av romanifolkets/taternes kultur, språk og historie*», jf. vedtektene § 3, og RT-senteret ble opprettet med mål om å «*fremme forståelse og innsikt i de utfordringer som Romanifolket/taterne har, og være et kompetansesenter for romanifolket/taterne gjennom å tilby analyser og forslag til hvordan man kan styrke romanifolkets/taternes språk og kultur samt næringsdeltakelse.*»

Stiftelsesklagenemnda finner videre grunn til å nevne at Stiftelsestilsynet synes å være av samme oppfatning da det i tilsynsrapporten heter at:

«[d]et må antas at stiftelsen og RT-senteret har sammenfallende interesse i å realisere de felles formålene på en best mulig måte».

Både kronologien og formålsrealiseringen innebærer etter Stiftelsesklagenemndas vurdering at vilkårene for inhabilitet ikke kan anses oppfylt for de nevnte styremedlemmene. Disse var dermed ikke inhabile til å delta i behandlingen av spørsmålet om opprettelse og utdeling til RT-senteret slik nemnda vurderer det.

Lovgrunnen for habilitetsreglene slår med andre ord ikke til i denne saken, og heller ikke stiftelsesloven § 37 annet ledd får anvendelse.

Stiftelsestilsynet har i vedtaket skrevet at det kan være gode grunner til at stiftelsen har styremedlemmer også i en forening som RT-senteret. Det uttales videre at styremedlemmene da må være bevisste på hvilke vedtak de er med på å fatte, og at tilsynsrapporten viser at *«det er flere vedtak vi mener styremedlemmene ikke skulle vært med på å forberede, fatte og gjennomføre»*.

Stiftelsesklagenemnda kan ikke se at tilsynsrapporten nevner *«flere vedtak»* som styremedlemmene i stiftelsen ikke skulle vært involvert i. Så langt nemnda har registrert, er det eneste forhold Stiftelsestilsynet har tatt opp (ut over opprettelsen av RT-senteret), et avtaleforhold mellom et språkkonsulentselskap, Ammilo AS og RT-senteret, som ble inngått mellom selskapet og RT-senteret, altså ikke stiftelsen.

Stiftelsestilsynet viser riktignok til at flytting av midler fra språkprosjektet til stilling som daglig leder i RT-senteret ble behandlet på styremøte i stiftelsen, men som det fremgår videre av tilsynsrapporten fratradte da Holger Gustavsen ved behandlingen av saken. Nemnda finner således ikke Holger Gustavsens involvering i språkprosjektet og hans engasjement som språkkonsulent i RT-senteret som forhold av betydning for vurderingen av om han som styremedlem i stiftelsen har vært inhabil ved styrevedtak.

Stiftelsesklagenemnda kan etter dette ikke se at sakens dokumentasjon sannsynliggjør at styrets saksbehandling knyttet til RT-senteret har vært uforsvarlig på grunnlag av inhabilitet.

7.6. Konklusjon

Stiftelsesklagenemnda er etter dette kommet til at Holger Gustavsen, Trond Rehn og Lennart Karlsen, som medlemmer av styret i stiftelsen Romanifolkets/taternes kulturfond, ikke vesentlig har tilsidesatt sine plikter etter stiftelsesloven §§ 30 og 37. Det foreligger heller ikke brudd på omdanningsreglene i stiftelsesloven kapittel 6. Uforsvarlig saksbehandling ved opprettelsen av RT-senteret er ikke sannsynliggjort. Vilkårene i stiftelsesloven § 29 annet

ledd for å avsette de tre styremedlemmene er ikke oppfylt. Stiftelsestilsynets vedtak blir å oppheve.

Stiftelsesklagenemnda har merket seg at klager har anført at et vedtak om styreavsettelse er en uforholdsmessig sanksjon. På bakgrunn av nemndas konklusjon er det ikke nødvendig for nemnda å gå nærmere inn på vedtakets forholdsmessighet.

8. Vedtak

Stiftelsesklagenemnda fatter etter dette følgende vedtak:

- 1. Klagen fra stiftelsen avvises.**
- 2. Klagen fra Holger Gustavsen, Trond Rehn og Lennart Karlsen tas til følge, og Stiftelsestilsynets vedtak av 10. april 2017 oppheves.**

Vedtaket er enstemmig.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd. For stiftelsens del, jf. vedtakets punkt 1, vises det særlig til forvaltningsloven § 28 tredje ledd bokstav d).

Stiftelsestilsynets vedtak er endret til gunst for Holger Gustavsen, Trond Rehn og Lennart Karlsen. Etter forvaltningsloven § 36 kan disse klagerne kreve dekket vesentlige sakskostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket. Eventuelt krav om dekning av sakskostnader bes rettet til Stiftelsesklagenemnda.

Ålesund, 2. november 2018

Hanne Ombudstvedt

Leder

Dokumentet er godkjent elektronisk